

BOBRA MED UNIJAMI BO NADALJEVANA

Mirovni manevri nemške vlade slabo delujejo

PRETNJE Z "NAJGROZOVITEJSO" VOJNO. — RUSIJA Z VSEMI KUPČUJE. — FINCI SE UPIRAJO SOVJETSKIM ZAHTEVAM. — KDO DOBI MUSSOLINIJEVO NAKLONJENOST?

Kakor je sklepati po sedanjem razvoju svetovnega položaja, je v kratkem pričakovati odločitev v vprašanju miru ali pa splošnega krvavega klanja. Adolf Hitler je zadnji petek pokazal, da še ni izgubil upanja na preprečitev krvave vojne, ki se začne, če se mu ne posreči viliti svetu svojega mira. Po ovinkih se je obrnil do predsednika Zed. držav s prošnjo, naj ta poseže vmes ter pripravi Anglijo do tega, da se sestane z Nemčijo na mirovno konferenco.

Če Amerika ne stori tega, je namignil nemški firar, potem mu pač nič drugega ne kaže kakor začeti brezobzirno vojno proti Angliji in Franciji, ki bo najgrozovitejša krvoprelitje, kar jih še pozna zgodovina.

Po zahtevi Hitlerjevega predstavnika dr. Dietricha je Rusija pripravljena podpirati Nemčijo v tem mesarskem klanju. Italija bo ali ostala nevtralna ali pa se vrgla v vojni vrtnice ob strani Nemčije, je izjavil dr. Dietrich. Zato je Nemčija nepremagljiva. Sovjetski vladni predsednik in vnani komisar Vjačeslav Molotov obišče Berlin še v tem mesecu, kakor pričakujejo v nacističnih krogih.

Chamberlain odklonil Hitlerjevo mirovno ponudbo

Anglija je zadnji četrtek povedala svetu, da ne mara miru z Adolfom Hitlerjem, ki naj bi se spiral na priznanje njegovih zmag na Poljskem in pa na njegovi pravici do tega, da sme narediti s premaganim poljskim narodom, kakor se mu pač zljubi.

Ministrski predsednik Chamberlain je dal Hitlerju na izbero pravi in resnični mir, ki naj bo zagotovljen z učinkovitim jamstvom, ali pa vojno, v kateri morata Anglija in Francija vztrajati do konca.

Toda v isti sapi je izjavil dvom nad tem, da bi mogel Hitler dati jamstvo za mir, ter dejal:

"Čista resnica je, da se na podlagi izkustva človek sploh

ne more več zanesti na nezamčene besede sedanje nemške vlade."

Ta Chamberlainov govor v angleškem parlamentu je bil prvi, odkar je Hitler razodel svojo drzavnu zboru svoje misli za evropski mir. Ta govor je imeti za odgovor Anglije in Francije na Hitlerjeve mirovne predloge.

Rusko-angleška trgovska pogodba

Med Rusijo in Anglijo je prišlo do trgovske pogodbe, po kateri ima Rusija zalagati Anglijo z lesom v zameno za kositer in gamij.

V smislu pogodbenih določb bo Rusija dobivala toliko kositra in gumija, kolikor obojega potrebuje za svojo uporabo, kar ima preprečiti možnost, da bi preostanek obeh predmetov šel preko Rusije v Nemčijo. Kako bo mogoče preprečiti tako možnost, je zelo veliko vprašanje.

Parnik Iroquois je srečno dopel s 577 ameriški potniki v New York. Nemško vrhovno mornarično poveljstvo je sporočilo ameriški vladi, češ, da mislijo angleške ali francoske oblasti potopiti ta parnik na odprtem morju, kar bi potem gotovo zapletlo Zed. države v sedanjo evropsko vojno. Zasedaj je vsaj ta nevarnost odpravljena.

Shaw pozivlje Anglijo, naj se gane ali pa sklene mir

Kakor je glase poročila iz Londona, se je sloviti dramatik in filozof George Bernard Shaw izjavil, da naj ministrski predsednik Chamberlain ali pošlje bombnike nad Berlin, ali pa, če tega ne mara storiti, naj skliče mirovno konferenco kar najhitreje mogoče.

"Naša obveznost do Poljske je izrečna," je pisal Shaw v angleškem listu "Manchester Guardianu". "Mi bi ji imeli prikočiti na pomoč z vsemi svojimi sredstvi, bržko je prvi nemški soldat prestopil poljsko mejo; naša letala bi morala že tedaj z bombami nad Berlin, zakaj, na noben drug način bi mi ne mogli pomagati Poljski, ker nismo bili v stanju poslati vojakov na Poljsko ali mornarice." (Nadaljevanje na 5. strani.)

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Državni socializem vas bo učenobil, je dejal John L. Griffith na konvenciji National Small Business Man's Association v Detroitu. Zanimivo je, da je bila ta konvencija bolj proti unijam in bolj reakcionarna, kakor pa zbori ameriške trgovske komore. "Radikalci verjamejo v lahkotno življenje," je dejal Griffith, "zato so nevarni". Resolucijski odbor je hotel radi lepšega v resoluciji o unijah poudariti, da je zveza malih buznimanov naklonjena načelu kolektivnega pogajanja. A delegati so kričali, da taki izjavi niso naklonjeni. Resolucije je bila vrnjena odseku konvencije, da jo spremeni.

Finska je kulturno visoko razvita dežela. Kakor je Fincev malo, jih je že carizem moral upoštevati ter jim dal več avtonomije kakor ruskemu narodu. Kdor izmed Slovencev v tej deželi je že delal s Finci in Rusi, je zlahka uvidel, da je bil povprečni Fincev intelektualno veliko na višji stopnji nego povprečni Rus. Finci so zaradi carizma zasovražili tudi Rusijo. Boje se, da ji spet ne pridejo v klešče. Zato so flirtali z Nemčijo ter se zanašali na njeno zaščito. A Hitler je imel drugo kupčijo in Finsko prepustil prosti volji Moskve. Značilno je, da je prebivalcev Finske le kakih štiri milijone, pa so si nali v svetu ustvariti respekt in tudi v Moskvi so jih prijemali nezenejše kakor pa predstavnike baltičkih dežel. To je zasluga visoke kulturne stopnje finskega naroda.

Socialistična stranka na Poljskem je postala žrtev nacistične in sovjetske invazije. Enako vse druge. Poljaki so imeli na

pol diktatorski režim, toda prava diktatura se nad njimi šele pričinja.

Stranke na Finskem so bile ob moskovskem pritisku na njihovo deželo solidarne, kakor da so ena. Kajti Finci so prav tako proti fašistični kot komunistični diktaturi. Razlika med njima je le v imenu, pravijo Finci, ki se niso balli ne v enem ne v drugem položaju boriti se za svoje prepričanje in svobodo.

Unija avtnih delavcev (CIO) je v kapitalističnem časopisju predmet mnogih napadov. Očitajo ji, da je pod kontrolo "komunistov" (ki se res skušajo okoristiti z njo), da je glavni njen vodja bivši Coughlinov stopnik, zdaj pa prejema Browderjeva povelja. Te vrste očitki škodujejo, toda unija je avtnim delavcem potrebna. Če jim ne bi bila, se bi delodajalci ne trudili toliko, da jim jo zrušijo.

Gospodinj v Nemčiji — v strahu, da ne bi bile zadnje, grodo v vrste pred trgovine s svojimi kartami že ob zgodnjih jutranjih urah. Nacistična oblast je mnoge za kazen poslala pomivati pod v klesarje. Teško je življenje pod Hitlerjem. Tudi oni si je že napravil testament. Pravijo, da si bo skušal najiti smrt na zapadni fronti.

V Chicagu je neki ropar streljal v svojo žrtev, ki mu je skušala pobegniti. Ni je zadel, pač je njegova kroglica ugonobila devetletno deklico, ki se je s kolesnimi drsalkami vozila po tlaču. Amerika se veliko briga za ves svet, a vse premalo za svoje probleme. Zahtevamo, da naj ne zaidemo v vojno v Evropi, a tu ugonabljajo življenja otrok in odraslenih vsakovrstni sovražniki civilizacije, roparji

Združenja še ne bo!

Social-demokratska federacija je na seji svojega odbora dne 1. oktobra v New Yorku sklenila, da bi nadaljno pogajanje s socialistično stranko za združenje vsled razlik med njima ne imelo smisla in s tem je ta akcija bila črtana z dnevnega reda. Ob enem je odbor SDF sprejel daljšo izjavo o sedanji situaciji in vojni. Izraža upanje, da se bo tej deželi mogoče ogniti zapletu v vojno, toda poudarja, da bodo pri tem odločevali tudi razni vnani faktorji, ne samo vojna ogromne večine ljudstva te dežele, ki je za mir. V isti izjavi priporoča SDF izjavi prepovedi izvoza ameriške municije v vojno zapletenim deželam in urgira zvezi kongres, da naj ameriški nevtalnostni zakon spre-

meni kakor ga predlaga predsednik Roosevelt.

Glavna razlika sedaj med stališčem soc. stranke in Soc. dem. federacije je torej v vprašanju vojne. Soc. stranka je za absolutno nevtalnost in proti izvozu municije, dočim je SDF proti izolacijski politiki in obsoja absolutni pacifizem, ker je po njenem mnenju v prid agresivnim totalitarnim silam, v tem slučaju direktna opora Hitlerizmu.

Tajnik SDF Leo Meltzer pravi v svojem poročilu, da je njihovo članstvo naraslo v 6. mesecih 28 odstotkov, k čemer je neposredno pomagal Hitlerjev-Stalinov pakt. SDF je od početka odločno protikomunistična in v svojem glasilu New Leadru brezobzirno napada Stalinov režim.

Cuden odlok newyorškega delavskega odbora

New York, N. Y. — Postava, ki daje delavcem pravico, da smejo pristopiti k delavskim unijam, jim mora dati tudi pravico, da lahko ostanejo brez unije, je odločil newyorški državni delavski odbor.

Ta odlok, ki se nekam čudno sliši, se nanaša na neko volitev med kakimi 650 uslužbenici hotela Sv. Jurija v Brooklynu. Odbor je odredil volitev, ki naj odloči, ali hočejo biti delavci zastopani po nekakšni hotelski zvezi ali pa po Newyorškem obrtnem svetu Ameriške delavske federacije. Ze potem, ko je bila volitev razpisana, je hotel predlagal, naj bi bilo tudi še "or by neither" dodano na glasovnici. Hotelu je odbor ustregel.

Mlekarske družbe imajo mastne dobičke

Washington, D. C. — Skupni dobiček mlekarskih družb, kakor so Borden National Dairy, Beatrice Creamery in Pet Milk, je znašal predlansko leto nič manj kakor \$25,320,000. Omejenjene štiri kompanije izdelajo nad eno petino celokupne tržne mlečne produkcije ter so imele l. 1937. mlekarske kupčije za \$682,503,577. Ni pravo nič čudno, da se mleko tako draži. Velik dobiček je prava hrana za pohlepnost. In te ne manjka pri velikih mlekarskih družbah.

La Follette se poteguje za izvozno prepoved orožja

Washington, D. C. — Zvezni senator Robert M. La Follette se je zadnji četrtek obrnil do senatorjev ter jih pozval, naj zavrnejo predlogo, s katero si zvezna administracija prizadeva preklicati izvozno prepoved orožja, o kateri misli, da more to deželo obvarovati pred vmešavanjem v evropsko vojno.

Mladostni senator je razburkal senat in natreane galerije z dramatičnim opisom prizora, ki se je odigral meseca marca 1917, ravno mesec dni pred usodno odločitvijo za dejansko udeležbo zadnje svetovne vojne. Omenil je, da je njegovemu očetu in predniku v senatu grozila smrt, ker je nasprotoval predlogi, ki je pooblaščala predsednika Wilsona, da sme obožžiti ameriške trgovske ladje.

"Vedel sem, da so nekateri gospodje v tej dvorani oboroženi. Videl sem, kako so se naglo obrnili proti mojemu očetu, ko je vstal, da govori v tej zbornici."

Senator je žel burno odobravanje, ko je končal svoje opisovanje razburjenih dni tik pred ameriškim vstopom v svetovno vojno.

APELI ZA POMIRJENE IN SLOGO NA KONVENCIJAMA AFL IN CIO NISO DOBILI UGODNEGA ODZIVA

JOHN L. LEWIS PRAVI, DA PODVZAME NJEGOVA SKUPINA KAMPANJO ZA DESET MILIJONOV NOVIH ČLANOV.—KONVENCIJA DELODAJALCEV ZA BOJ PROTI UNIJAM

Na minulima konvencijama Ameriške delavske federacije v Cincinnatiju in Kongresa industrialne organizacije v San Franciscu je bilo precej apeliranja za pobotanje.

Roosevelt za enotnost

Predsednik Roosevelt, ki je bil povabljen na obe, jima je poslal pismen pozdrav in svarilo, da bo unijsko gibanje v celoti na izgubi, če svoj medsebojni spor pravočasno ne poravnava. Vsi tisti zakoni, ki so bili sprejeti v namenu, da koristijo organiziranemu delavstvu, so v nevarnosti, ker se bori unija zopet unijo, namesto skupno v prid delavstva v splošnem, so rekli delegatom zastopniki predsednika in delavskega departmanta.

Predsednik unije prevoznikov je na konvencijo AFL apeliral, da naj stori vse v svoji moči, da pride do sprave v unijskih vrstah.

Vztrajanje v sporu

Ampak volja za vztrajanje v boju drug proti drugemu je prevladovala na obeh konvencijama od prvega do zadnjega dne. Predsednik AFL William Green je v otvoritvenem govoru valil vso krivdo za boj na Johna L. Lewisa in druge voditelje CIO. Njihove unije je imenoval za "dualne" organizacije. Tudi drugi voditelji CIO, razen Tobina, so napadali Lewisovo gibanje in zatrjevali, da je bolj napihnjeno kakor resnično, vrh tega služi komunistom in pomaga delodajalcem v njihovi kampanji proti unijam.

Ob koncu konvencije AFL je ponovno izvoljeni predsednik Green poudarjal, da so knjige unij Ameriške delavske federacije odprte. Iz njih se vsakdo lahko uveri, da imajo skupno nad štiri milijone takih članov, ki plačujejo članarino. CIO tr-

di, da ima milijone članov, je rekel Green, toda ko smo Lewisov odbor pozvali, da naj pusti pregledati njihove knjige zanesljivim pregledovalcem, ni hotel o tem niti slišati, ker ve, da bi njihovo poročilo za CIO ne bilo ugodno. Nato je Lewisa znova urgiral, da naj dopusti tak pregled. Greenovo mnenje namreč je, da ima CIO člane večinoma le na papirju, takih, ki članarino tudi plačujejo, pa mnogo manj kot jih ima AFL.

Lewis za "petletko"

John L. Lewis Greenu in predsedniku Rooseveltu ni direktno odgovoril, pač pa je v svoji poslanici konvenciji CIO dejal, da je spor nastal edino iz vzroka, ker se AFL ni hotela lotiti naloge organiziranja delavcev v masnih industrijah. O sporazumu z AFL ne more biti govora, dokler ne prizna načelo industrialnega unionizma. Ker tega očividno še ne namerava, mora CIO nadaljevati po zacrtani poti. V prihodnjih petih letih mora organizirati nadaljnih 10 milijonov delavcev, je izjavil Lewis, in ko je bil za predsednika CIO znova izvoljen, mu je delegacija napravila ovacijo, ki je trajala nad 40 minut.

CIO ima prednost

Na konvenciji CIO je bilo mnogo več navdušenja kakor na konvenciji AFL, čeprav so tudi na slednji trdili, da jim ločitev unije CIO ni škodovala, kajti AFL ima danes več članov kakor jih je imela predno so odstopile, oziroma bile izključene.

Res je, da sta napredovali obe, toda skupno bi bil napred še večji, in unijsko gibanje bi imelo v zakonodajah mnogo več vpliva kot ga ima danes, ko pred komisijami v zbornicah (Nadaljevanje na 5. strani.)

"MOČ JE PRAVICA IN PRAVICA JE MOČ"

Šestdeset milijonov Kitajcev živi v najobupnejših razmerah. Vzrok je vpad japonske imperializma na Kitajsko.

Miroljubne škandinavske dežele, ki si ne žele ničesar razen prijateljstva z vsemi državami na svetu, so v strahu za svojo svobodo, visoko kulturo in življenski standard. Novi ruski imperializem steza po njih.

Poljski narod, ki si je po dolgoletnih podjarmljenjih v svoji državi komaj za silo opomogel, je spet vržen v podložništvo, v hujske podložništvo, kot pa je bilo pod kajzerjem in carizmom.

Čehi trpe pod pezo hitlerizma, toda ne molče. Slovaki spoznavajo svojo tragično zmotu.

"Avtoritativne države" so uveljavile staro barbarsko, roparsko pravilo, da moč je pravica in pravica je moč.

"Zapadna civilizacija" je na robu prepada. Svet je pehan bolj in bolj v negotovost. Bakanalije diktatorjev dokazujejo, da rešitev sveta ni v diktaturah.

"Delodajalci, zapodite agitatorje tujih izmov!"

Na zboru lastnikov proizvodne industrije (National Association of Manufacturers) je njihov predsednik Howard Coonley dejal, da je zdaj njihova dolžnost odaloviti iz industrije vse propagatorje "tujih izmov". Kajti to bo patriotično, to bo pravi amerikanizem in s tem res v pomoč obrambi ameriških institucij.

Izjavil je, da je za svobodo govora, toda svoboda govora ne sme biti čit in varnostna meja prevratnežev, ki izpodkopljuje vse, kar je dobrega v tej deželi. "Protektirati služabnike tu-

jih izmov pod pretvezo civilnih svobodičin je opora sovražnikom te dežele in njenih ustanov," je dejal Coonley.

Drugi govorniki so ga podprli v njegovem nasvetu. To je za delavce slabo znamenje, kajti delodajalci hočejo samo ubogljive lutke, nikakor pa ne delavcev s hrbtenico.

Zvezi industrialcev, trgovskim komoram, Ameriški legiji, Hčeram ameriške revolucije in drugim sličnim organizacijam pomagaj v njihni kampanji proti "tujim izmom" komunistična stranka s svojimi zavratniki

"linijami", s svojim skakanjem iz demokratičnega v nacistični tabor, s svojimi intrigami v unijah, kajti to kar počne, jo predstavlja v polni meri za nič drugega kot agenta provokatorja. To resnico potrjujejo bivši tajniki komunistične stranke in drugi bivši komunistični voditelji, katerih pričanje pred Diesovim kongresno komisijo uverava ameriško javnost, da je komunistični pokret slabši nego samo zavraten in golo orodje kominterna.

Ampak če se razplamti proti "tujim izmom" histerična gornja, ki je dobila že močan za-

maš, kje bo rekacija napravila meje? Nikjer. Unije CIO, socialistična stranka, unije A. F. of L. progresivna in farmarska-delavska stranka — vse ji bo "komunistično" in t tem "tujim izmom", ki ga je treba pogaziti. Še je čas, da si ameriško delavstvo zgradi svojo politično gibanje, katero ne bo marjoveta v roki Moskve. Če priliko zanemarimo, in posebno je, če se bo vojna nadaljevala, bo nosila zastavo patriotizma zveza delodajalcev, delavci pa bodo morali pod firmo patriotizma garati in ubogati, kakor v totalitarnih deželah.

Priredba v korist "Proletarca"

V SOBOTO 21. OKTOBRA V GIRARDU, OHIO

V SOBOTO 28. OKTOBRA zabava kluba št. 114 JSZ in pev. zbor "Svoboda" V DETROITU, MICH.

Komedija "Ženitev" V CHICAGU

V NEDELJO 29. OKTOBRA. Zabava kluba št. 180 JSZ V WEST ALLISU

V SOBOTO 11. NOVEMBRA Konferenca JSZ in Prosvetne matice V WAUKEGANU

V NEDELJO 19. NOV.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopolisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"HITLER JE PRICEL—MI BOMO SKONČALI!"

Na sliki je Winston Churchill, minister angleške vojne mornarice in politično najvplivnejši član kabineta, ki je v svojem govoru v radiu izjavil, da je Hitler v vojno pričel, a skončali jo bosta Anglija in Francija po njenih, ne po Hitlerjevih pogojih.

AMERIŠKI KOMUNISTI PRED DVAJSETIMI LETI IN DANES

Piše FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje)

Manjšina na konvenciji komunistične stranke je bila po sprejemu programa in manifestacije večina jako poparjena. Delegat Batt iz Detroita je argumentiral, enako par drugih Američanov, toda predstavnik večine so jih gledali nezaprano. Horwich in neki finski delegat sta jim odkrito izjavila, da naj gredo še nekaj časa v "revolucionarno šolo in čitajo Lenina, Marksa in Trockega", kajti revolucija ni piknik.

Delegat A. D. Batt je zagovarjal stališče manjšine pred glasovanjem o platformi pol-drugo uro. Mnogo tega, kar je izustil v "Smolny institutu" 6. septembra 1919, se je uresničilo. "Danes zanikavate, da smo revolucionarji", je dejal večini konvencije bivši socialist, tedaj komunist Batt, "toda izkazalo se bo, da ste vi tisti, ki kopljete s svojim manifestom, s svojim sanjavih programom grob revolucionarnemu pokretu te dežele. Ko boste videli praznoto, ki bo zazingala pred vami v sedanjem vašem ekstremu, boste skočili v drugega."

Skočili so — in še kako daleč v nasprotni ekstrem. In še vedno bolj globoko se pogrežajo vanj.

O programu in manifestu manjšine je dejal, da je zahteval mnogo študij, da temelji na preizkušenih teorijah, in da je v resnici manjšina, ne pa večina te konvencije braniteljica in zastopnica Leninovih, Trockijevih in Marksovih naukov in idej. Večina se mu je začela po diriganju svojih voditeljev posmehovati in to posmehovanje so nato zanesli komunisti in unije, v delavska podporni društva, v socialistično stranko, v združenje in kamorkoli se s to temo mogli. Tisti, ki ste šli z delom skozi njihovo posmehovanje, se gotovo v gnevom spominjate provokatorskega, organiziranega "smeha", ki je sličil smehu idijotov v blaznici.

Četrty dan prve konvencije komunistične stranke je nagovoril delegacijo njen novi tajnik Chas. E. Ruthenberg. Izvajal je, da le ta stranka je resnična predstavnica zavednega revolucionarnega delavstva. O Reedovi delavski komunistični stranki je izjavil, da je brez pristašev in nerevolucionarna. V Moskvi so ukrenili drugače. Reed je dobil prvo priznanje in Ruthenbergova stranka je morala vzeti njegovo pod svoje okrilje. Reed, kot sem v nemu prejšnjih poglavij že omenil, je spet šel v Moskvo, kjer je bil sprejeman kot priznan predstavnik gibanja za komunistični preobrat v Zed. državah. Tam je umrl in žara z njegovim pepelom je bila vložena v obzidju Kremlja z velikimi častmi. Ko je leta pozneje preminul Ruthenberg, so prvaki ameriške komunistične stranke sporočili Moskvi, da pripada enaka čast, kakor Reedovemu pepelu, prav gotovo tudi prvemu tajniku "prave" komunistične stranke. V Moskvi so migljaj razumeli in tako je v Kremlju poleg Reedove tudi žara z Ruthenbergovim pepelom. Le redkokeri komunist v Rusiji ali v Zed. državah se še ukvarja z njima. Kajti tistih časov in takih "revolucionarnih taktik" ni več.

Komunistične stranke ne zborujejo več "v rdečem". Gesla, ki sta jih proglasila Louis Fraina in Chas. Ruthenberg za "edino leninistična in marksistična", leže zaprašena v arhivih. Današnji komunisti se jih niti spominjati nečejo, tako so jim neljuba.

Ko so bile vse tri konvencije, ki so se vršile iste dni v septembru 1919, končane, sva prišla s tajnikom JSZ Frankom Petričem pozno zvečer skupaj v Nolovtjnijevi, pozneje Glačarjevi (Glasser) restavraciji na 26. cesti, kjer je bilo zbirališče čeških in deloma tudi slovenskih socialistov ter drugih radikal-

Borba med "nevtalneži" za "nevtalnost"

Charles Lindbergh je na vso moč za nevtalnost, zato se naj ameriške municije nikar ne prodaja v vojno zapletenim deželah. Bognečaj, da bi obveljal Rooseveltov predlog o nevtalnosti, kajti po Lindberghovem mnenju bi bilo to krivično napram Nemčiji, kajti orožje in druge slične potrebščine bi mogle izvažati iz Zed. držav le Anglija in Francija, kar ne bi bilo "nevtalno".

Charles Lindbergh je vihtel kopja za Hitlerja že večkrat prej. Ko se je angleška vlada odločila za zvezo z Rusijo proti Hitlerju, je šel Lindbergh v Moskvo na obisk, bil deležen sijajnega sprejema in postrežbe na stroške ljudstva sovjetske Unije, a ko se je vrnil v Anglijo, je svoj "izbrani družbi" torijske aristokracije zaupno dejal, naj nikar ne gre v sovjetsko past, češ, ruska letalska flota je od muh, ki se Hitlerjevi v ničemer ne more primerjati. "Stojmo proč," je svetoval, in toriji so se zbal, da res ni pametno sklepati zavezništvo z deželjo, ki ima armada in letalstvo dvomljivo vrednosti.

Očividno je Lindbergh igral tisto potezo v korist Hitlerja. Kajti ko je bil na obisku v Nemčiji, so ga sprejemali še celo bolj sijajno kakor v Sovjetski Rusiji. O vsem, kar je videl, se je laskavo izražal. Hitler mu je postal ideal. V Zedinjenih državah mu zdaj pomaga s svetohlinstvom za "nevtalnost". Rooseveltovi administraciji pa je vrgekladivo v stroj s svojim "nevtalnostnim" načrtom. Prodaja se naj v vojno zapletenim deželah le "obrambne vrste orožja". Na primer samokrese, morda sulice ali kaj sličnega. In pa puške za streljanje v letala.

Kdo je za Lindberghom v njegovi kampanji za "nevtalnost" v prid nacizmu?

Kdo financira slično kampanjo "fathra" Coughlina in njegove "krščanske fronte" proti mednarodnemu židovstvu", ki hoče zaplesti Zed. države v vojno na strani Anglije in Francije?

Kdo financira druga slična gibanja, ki pod krinko "Keep America Out of War" delujejo za fašizem v Zedinjenih državah in za zmago nacizma nad vso Evropo?

Tu mislimo Kuhnove bundovce, Coughlinovce, razne nove "komunistične" frontne organizacije za mir in nevtalnost, Lidberghove klube itd.

Kajti v Zed. državah deluje za nevtalnost tudi mnogo drugih skupin, katerih edini namen je obvarovati do deželo zapletenosti in senatorjem niti pet odstotkov toliko pismem in brzojavov, kot jih v kampanji za ameriško "nevtalnost" pošiljajo razne fašistične in napofašistične organizacije. To jim bi dalo lahko misliti, da je z njihovo nevtalnostjo nekaj narobe, kajti znašili so se v nepošteni družbi.

Alfred Baker Lewis o nevtalnosti

V socialističnih in progresivnih krogih je Alfred Baker Lewis jako znano ime. V socialistični stranki je imel že važne urade. Dne 6. oktobra je razposlal pismo, v katerem pravi, da je socialistična stranka s svojim stališčem o nevtalnosti v slabi družbi. V dokaz za to trditve je priložil novinarsko poročilo o seji raznih pacifističnih in drugih organizacij v Bostonu, Mass., ki so proti odpravi embarga, to je, proti prodajanju municije v vojno zapletenosti, na dotični seji so bili zastopniki zlokobne Coughlinove fašistične "Krščanske fronte", razni pacifisti in predstavniki pacifističnih cerkvenih in drugih organizacij, ter Albert Beal, zastopnik organizacije Keep America Out of War, v kateri sodeluje tudi socialistična stranka.

Sodrug Alfred Baker Lewis nato razlaga, koliko je Hitler pridobil v zvezi s Stalinom po-

litično in trgovsko, in smatra, da če obvelja v tej deželi do ločba, da Anglija in Francija ne smeta dobiti tu potrebnih sredstev za vojno z nacijo, pomagamo s tem hitlerizmu, kar ni nevtalnost. V pismu priznava, da sta Anglija in Francija imperialistični, toda je med njima in totalitarnimi imperialističnimi državami vendar ogromna razlika. Stališče, kakršnega zavzema v tem svojem pismu o ameriški nevtalnosti s. Lewis, zastopa že od pričetka sedanjega konflikta tudi Soc. demokratska federacija.

Lewis posebno obseja, ker se je dotični skupini pridružil omenjeni Albert Bean, in smatra, da za socialistično stranko ni pametno sodelovati z njim. Svoje pismo zaključuje s sledečim stavkom:

"Po mojem mnenju socialisti, ako smo resnično internacionalci, v sedanjem konfliktu ne moremo biti striktno nevtalni."

cev. Sledila sva osebno poteku vseh treh zborov, kajti tudi Jugoslovanska socialistična zveza je bila v krizi. Kam?

S tem namenom. "kam?" sva poslušala razprave, govorila s komunisti, ki so bili v celoti do leta 1919 socialisti in potem združili v razne ekstreme vsled boljševiške revolucije v Rusiji, in s starimi socialisti, kot so bili Lee, Stedman, Victor L. Berger, Germer, Brandstetter, Oneal in z mnogimi drugimi. Jaz sem v glavnem iskal pojasnil in vtisov na konvenciji "prave" komunistične stranke, kjer je bila zastopana neposredno hrvatska socialistična sekcija. Z njo smo bili dobro leto pred temi konvencijami še v skupni organizaciji. Nato se je hrvatska sekcija ločila od slovenske in srbske radi letnih vprašanj, slednji dve pa leta 1918 tudi od socialistične stranke. Leta 1919 so bile v te tri sekcije samostojne in razmotrivalo, kam jih zanesejo toki, ki so v poslednjih letih vojne in po ruski revoluciji ter po porazu kajzerjeve Nemčije elektrizirali svet.

S Petričem sva si naročila kavo, pregledovala zapiske in molčala. Teško je nama bilo. Prisedel je nekdo izmed čeških sodrugov, nato je prišel še Peter Kokotović od nekod, ki naju je iskal, in končno še pokojni Miloje Lucić.

Uganili nismo nič posebnega. Vedeli smo vsi, da je svetovne vojne za enkrat konec, toda pričela se je vojna med politično in strokovno organiziranim delavstvom, ki ni obetala nič dobrega.

Večina smo menili, da ima za ameriško "sceno" največ bodočnosti socialistična stranka, in ugotovili, da le pod pogojem, "ako bo novo vodstvo kos težki nalogi!"

Ameriška socialistična stranka — kolikor jo je po razklohi ostalo, ni bila tedaj v nobeni internacionalni. Obstajala je pravzaprav samo ena — tretja v Moskvi, kajti druga je med vojno razpadla, reorganizacija v novo pa je vzela par let. Tako je bilo pred nami tudi vprašanje, kam v mednarodnem ozirju? Večina vodstva soc. stranke je bila v teh okolščinah za čakanje. Drugi so želeli končati bratomorni boj v Zed. državah čimprej s pridruženjem socialistične stranke k III. internacionali. Najglasnejši v tej zahtevi je bil urednik tednika "American Socialist" Engdahl. Njegov predlog je bil silno nelogičen, toda je soglašal s taktiko Reedove struje. Ker se ji ni posrečilo osvojit socialistične konvencije s silo, je odšla in oklicala svoj zbor, toda nekaj članov svoje "pete kolone" je pustila v socialistični stranki, da "ključejo znotraj" do zaželjenega konca. (Dalje prihodnjič.)

Čev. Sledila sva osebno poteku vseh treh zborov, kajti tudi Jugoslovanska socialistična zveza je bila v krizi. Kam?

S tem namenom. "kam?" sva poslušala razprave, govorila s komunisti, ki so bili v celoti do leta 1919 socialisti in potem združili v razne ekstreme vsled boljševiške revolucije v Rusiji, in s starimi socialisti, kot so bili Lee, Stedman, Victor L. Berger, Germer, Brandstetter, Oneal in z mnogimi drugimi. Jaz sem v glavnem iskal pojasnil in vtisov na konvenciji "prave" komunistične stranke, kjer je bila zastopana neposredno hrvatska socialistična sekcija. Z njo smo bili dobro leto pred temi konvencijami še v skupni organizaciji. Nato se je hrvatska sekcija ločila od slovenske in srbske radi letnih vprašanj, slednji dve pa leta 1918 tudi od socialistične stranke. Leta 1919 so bile v te tri sekcije samostojne in razmotrivalo, kam jih zanesejo toki, ki so v poslednjih letih vojne in po ruski revoluciji ter po porazu kajzerjeve Nemčije elektrizirali svet.

S Petričem sva si naročila kavo, pregledovala zapiske in molčala. Teško je nama bilo. Prisedel je nekdo izmed čeških sodrugov, nato je prišel še Peter Kokotović od nekod, ki naju je iskal, in končno še pokojni Miloje Lucić.

Uganili nismo nič posebnega. Vedeli smo vsi, da je svetovne vojne za enkrat konec, toda pričela se je vojna med politično in strokovno organiziranim delavstvom, ki ni obetala nič dobrega.

Večina smo menili, da ima za ameriško "sceno" največ bodočnosti socialistična stranka, in ugotovili, da le pod pogojem, "ako bo novo vodstvo kos težki nalogi!"

Ameriška socialistična stranka — kolikor jo je po razklohi ostalo, ni bila tedaj v nobeni internacionalni. Obstajala je pravzaprav samo ena — tretja v Moskvi, kajti druga je med vojno razpadla, reorganizacija v novo pa je vzela par let. Tako je bilo pred nami tudi vprašanje, kam v mednarodnem ozirju? Večina vodstva soc. stranke je bila v teh okolščinah za čakanje. Drugi so želeli končati bratomorni boj v Zed. državah čimprej s pridruženjem socialistične stranke k III. internacionali. Najglasnejši v tej zahtevi je bil urednik tednika "American Socialist" Engdahl. Njegov predlog je bil silno nelogičen, toda je soglašal s taktiko Reedove struje. Ker se ji ni posrečilo osvojit socialistične konvencije s silo, je odšla in oklicala svoj zbor, toda nekaj članov svoje "pete kolone" je pustila v socialistični stranki, da "ključejo znotraj" do zaželjenega konca. (Dalje prihodnjič.)

Zanimiva propaganda

Sovražna armada vpade v deželo. Namesto, da bi streljala, prinaša koše živil. Gladni prebivalci osvoboditelji navdušeno sprejmejo. Nasitijo se in objemajo rešitelje, ki so jim prinesli pogrnjeno mizo. Vse se raduje nove svobode...

Le taki ljudje, ki jim ni za dobro in koristno čtivo, odklanjajo Proletarca.

PISMO IZ CLEVELANDA

Piše IVAN JONTEZ

Pred kratkim sem zapisal, da je najbolje, ako se krajevni dopisniki držijo rešetanja domačih zadev in prepuste urednikom zadeve, ki se tičejo splošnosti, kar seveda vključuje zunanjo politiko. Ampak nobeno pravilo ni tako nepregibno, da ne bi dopuščalo izjem, zlasti v izrednih časih, ko stoji dežela pred velikimi in važnimi odločitvami, od katerih je odvisna bodočnost nas vseh. V takih časih živimo.

Vprašanje druge svetovne vojne je največje važnosti tudi za Ameriko, ki se je v prvi svetovni vojni dala potegniti za nos, da je šla reševati mir in demokracijo, rešila pa je natančno nič: ali se bo spet dala potegniti na krvave poljane evropskih bojišč, kjer se odločujo (in tega ne smemo izpustiti izpred oči!) usoda evropskih imperijev: britiškega in francoskega na eni, nemškega in italijanskega na drugi in ruskega v ozadju. Vsekakor je glavni boj med prvima imperialističnimi skupinama. Interesi prizadetih ljudstev v tem boju niso vpoštevani — vojna je proti vsem njihovim interesom! — in "demokracija" je samo pripravna parola, s katere pomočjo upajo Angleži in Francozi zvabiti v krvavo godljo tudi Ameriko. Vprašanje, ki nastane, je, kaj naj Amerika stori?

Jaz sem si na to vprašanje odgovoril lani, ko sem tekom takozvane monokovske krize urajeval "Proletarca". Takrat sem napisal uredniški članek pod naslovom "Ne pozabimo domače hiše!" Ker je pa medtem Chamberlain razpel svojo znano marlo ter vrgeključek iz lastnega Hitlerju v bisago, kar je začasno odvrnilo nevarnost izbruha vojne, članka nisem objavil, temveč spravil, prepričan, da bo prišel še prav. In tako ga zdaj objavljam, natančno kot sem ga tedaj napisal.

"Odkar je začelo vreti v Evropi zaradi Hitlerjevega poseganja po Čehoslovai, se je osredotočila pozornost ameriške javnosti na tamošnje dogodke v toliki meri, da že ni več dobro za nas. Prve strani ameriških časopisov že dolge tedne posvečajo največjo pozornost Evropi in z njimi vred strmijo tja Amerikanci. To sicer ni nič izrednega ali nerazumljivega. Mnogo današnjih Amerikancev je prišlo iz Evrope in jim njena usoda ni zadnja briga, ker jih vežejo na stari kraj sentimentalne vezi in sorodstvo. Druge spet skrbi usoda evropskega delavstva. Tretji imajo pred očmi dejstvo, da je zadnja evropska vojna potegnila v krvavi ples tudi Zed. države, kar se utegne spet ponoviti. In tako dalje.

"Nikomur ni zameriti. Prav je, da se zanimamo za dogodke v Evropi, zlasti dandanes, ko so se razdalje med nekod oddaljenimi kontinenti tako skrčile in veliki politični ali socialni pretresljaji v Evropi ne morejo iti mimo nas brez učinkov. Ni pa prav, da gledamo samo v Evropo, pri tem pa pozabimo na stvari, ki se dogajajo doma in ki se nas direktno tičejo.

"Vzemimo politiko. Naša reakcija se na vse kriplje trudi, da spet dobi popolno politično kontrolo v deželi. Če uspe, bo udarjeno ameriško delavstvo, bomo udarjeni vsi, razen ekonomskih rojalistov in njihovih slug.

"Ali pa boj delavstva za izboljšanje življenjskih pogojev in razmer. Ameriški kapitalizem je vsepoved na delu proti prizadevanju delavstva in maloga človeka vobče. Če nehamo paziti nanj, se utegnejo nekega dne zbuditi pod kapom.

"Pa fašizem. Prav je, da nas zanima prizadevanje drugih ljudstev, ki se skušajo ubraniti pred fašistično nevarnostjo. Pri tem pa ne smemo biti slepi za prizadevanje domačih fašistov vseh baž, ki nestrjno čakajo ugodne prilike, da sedejo ameriškem ljudstvu za vrat.

"Predvsem se pa ne smemo pustiti zavesti, da bi si začeli domišljati, da je Amerika po-

kljana, da napravi na svetu red. Mi še doma nimamo takega reda, kakršnega potrebuje, med preden bomo lahko rekli, da je naša domača hiša v redu in na trdnih temeljih! Ne smemo biti podobni kmetu, ki je hitel gasiti požar pri sosedu, ki ga je zanelil sosed sam, doma pa mu je medtem zgorela njegova lastna domačija. Vojna propaganda je že na delu tudi pri nas in naša dolžnost je, da pazimo, da nas ne spelje na nek led.

"Prav in v redu je, da se ozremo preko plota k sosedu, da vidimo, kaj počne in ali nam morda ne pripravlja kakke škode. Prav je tudi, da mu pomagamo po svojih močeh, kadar je v stiski. Toda naša prva briga mora biti naša lastna hiša, naša lastna domačija. Najprej to, potem šele pridejo drugi na vrsti. In še takrat moramo gledati, da najprej obvarujemo pogube svoj dom. Bedasto bi bilo od nas, da bi šli gasit drugam, medtem bi nam pa za hrptom požar uničil našo lastno hišo.

"Naša prva skrb je naš lastni dom!"

Tako sem mislil in pisal pred enim letom. Pri ameriških komunistih takrat tako pisanje ni bilo v modi, ker še ni bila na vidiku zveza med Moskvo in Berlinom. Ko je pa ta zveza postala dejstvo, je "obsjal sveti duh" tudi ameriške komuniste, da so izpregledali, da je evropska vojna imperialistična borba za nadvlado in da Amerika nima kaj iskati na evropskih bojiščih. Skoda je le, da niso prišli do tega zaključka iz lastnega nagiba kakor na primer jaz, temveč po zapovedi "od zgoraj", ker jih zavija v plašč hinavščine. Tako pa njihovo "spreobrjenje" ne obeta koristi, preje škodo, kajti po vsem tem, kar se je zgodilo zadnje mesece, bo marsikateri Amerikanec prepričan, da je nasprotno stališče boljše in pravilnejše. Lažniku, ki se je razgalil, ne verjamem nič več, tudi če govori štirindvajsetkrat resnico! Zato bi komunisti v Ameriki bolj koristili naši mirovni stvar, če bi molčali.

Se ena pripomba. Možno je, da mi kdo očita, da je moje protivojno stališče sebično in kratkovidno. "Samo na nas misli, vse drugo naj pa vraj pociitra!" se utegne glasiati očiček. "In nič daj ne vidiš kot do konca svojega nosu! Ali ne veš, da bo Hitlerjeva zmaga pomenila konec demokracije v Evropi in sužnost za celokupno evropsko delavstvo?"

Evropsko delavstvo bo tepeno v vsakem slučaju, naj zmagajo kdorkoli. Amerika tega ne more izpremeniti, pa če žrtvuje milijon svojih sinov in vse svoje premoženje! Mar ni že enkrat poskusila tega? Seveda. In kaj je rešila? Niti konjske fige na cesti...

Za Evropo je samo ena rešitev: v nji sami. Če se sama neće ali ne zna rešiti, je ne more prisiliti k rešitvi noben mednarodni policaj, tudi če bi to bil stric Sam.

Naposled pa zadostuje čisto povprečna pamet, da človek lahko uvidi, da ne leži naša bodočnost — bodočnost Amerike — nikjer drugje kot v — Ameriki in da čaka dovolj stvari rešitve doma.

Naša prva skrb je naš lastni dom!

Naša dolžnost je, da storimo vse v svoji moči, da ga obvarujemo pred plameni in razdejnanjem.

Postavodajne volitve v Poljski Ukrajini

Iz Moskve poročajo, da si bo Poljska Ukrajina, ki je sedaj pod vladno ruske Sovjetije, dne 23. oktobra izvolila narodno skupščino. Ta ima potem rešiti zelo važna vprašanja glede ustanovitve sovjetske oblasti, potem priključitve k Ukrajini v Rusiji, nadalje glede zasežbe velikih posestev in njihne razdelitve med kmete itd.

ZENITEV v dvorani SNPJ v Chicagu. v nedeljo 29. oktobra

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

"Še slikala bom," je rekla žena. "predno vstopiva v hišo". Všeč ji je bil menda napis "Za-jeec in kompanija" in pa var-nostna znakma ZIKA, ki pome-ni začetne črke prej omenjene družbe. Ko je naravnala foto-gramski aparat, je prišlo od nekod—najbrže s kakega dvo-rišča, krdelece deklete, ki so na-ju radovedno ogledovale. Tudi nova četa rac se je prigugala mimu, se začudeno ustavljala in sčebetala v svojem jeziku. Angela je to priliko porabila, da je dekletca hitro postavila med race in še mene mednje, pa je slikala in se smejala.

Deklicam je nato dala nekaj drobiža za sladole — ne vem več, kako se mu pravi po doma-če v onem kraju. Odprla sva vrata in šla v vežo. Potrkal sem na duri, ki so se mi zdela, da vodijo v stanovanje ljudi, ki jih iščeva.

Kljuka se je premaknila, vr-ata so šinila k steni in obe moji sestri sta stali pred nama. Pri mizi je južinal Nemecc, oni dve pa sta pustili kosilo neskonč-ano. Za hip sta osupnili, da ni bilo besede iz njunih ust. Nato smo se razgovorili. Čemu nisva sporočila, da prideva, sta rekli, bi naju vsaj kdo čakal na po-staji z avtom. Ni prav, da pri-đeta tako nepričakovano. Vse bi se lahko lepše uredilo. Ampak, jaz sem vendar pisal že skoro pred tremi dnevi iz Sara-jeva in po ekspresni pošti spo-ročil, da pridem v Beograd s tem in tem vlakom ob tej in tej uri.

Zal, pisma nismo dobili. "Res ga nismo," je rekla mlajša se-stra. A prišlo je srečno šele na- slednji dan. "Ima vremena..."

Mlajša sestra je nekam na- glo izginila in čez čas nama pri- nesla obed. Najbrže iz kake re- stavracije v bližini. Bil je dobro pripravjen. Mene je mučila ž- ja. "Pomagaj si z grozdjem in hruškami," je rekla Angela, ko sem ji potožil kaj in kako. Navajen sem namreč že od mladega piti ledeno mrzlo vodo pri vsaki jedi. Tako so me nau- čili v ameriških "boarding hov- zih" in restavracijah, v kate- rih sem bil na hrani kakih 20 let. Mlajša sestra je uvidela, da nekaj ni prav, pa sem ji pove-

zofiji in socialni politiki cerkve, kakor nekoč v treh pismih, pa je tarnala, da so tukajšnji lju- dje za industrijo še povsem ne- sposobni. Gibljejo se kot senca, žive slabo in zato za čelo nima- jo kaj posebnega nagnjenja.

Pokazala mi je vodnjak. "Saj je tak skoro, kot so bili včasih na ljubljanskem barju! Tu mora biti bacilov za vsake sorte bo- lezni," sem menil.

"Privadiš se," je rekla, "ka- kor si se privadil v svojih otro- ških letih gnile vode na Barju in morda tudi v Ameriki kaj slabega."

Ko sva šla z Angelo po de- lavnici, je sestra resno rekla, da naj ostaneva kar v Pančevu. Nabavili bodo še nekaj strojev, delali bomo skupno in živeli. "A kaj imaš od življenja?"

"Delo. Kadar pa mi je poseb- no težko, mislim na mamo," je odgovorila.

"Ne, ne bova ostala v Pančevu. Zdjaj pa se peljimo kam v okolico Beograda," sem predla- gal.

Moji dve sestri, Angela in jaz smo šli v električni vlak, v Beo- gradu pa sta najeli taksi. Vo- zili smo se v njemu skozi par važnih ulic, mimo raznih zgradb, ki jih je nama poj-asnjevala zdja ena druga druga, včasih obe hkrati, v okolico, kjer smo videli par tisoč rezervistov v vojaških uniformah. Pa tudi novincev. Vsi ti so delali kakor pri nas v Zedinjenih državah delavci pri WPA. Razlika je, da morajo tam delati zastonj, tu pa dobe v primeri s te vrste delavci v evropskih državah plačo, o kakršni tam niti ne sa- njajo.

"Peljimo se na Avalo," je re- kla sestra šoferju. "A preje pe- lji kolikor blizu smemo mimo novega kraljevega dvora."

Beograd ima jako lepo lego. "Novi kraljevi dvorec," je re- kla sestra, "je kras stavbne u- metnosti. Stari dvori, ki jih vi- diš na Dunaju, v Parizu, Rimu itd., so sijajni, ampak nobene modernosti ni v njih. Tu pa so udobnosti tolikšne kot v naj- dražjem hotelu v New Yorku."

"Kako moreš to vedeti?" je vprašala Angela. "Čitala sem," je odgovorila, "in tudi iz drugih virov vem, da je to res."

Dvorec je bil v zelenju. Brez posebnega dovoljenja ne sme nihče blizu. Meni sploh ni nič na tem, da bi ga videl. Saj so lepe, razkošne palače druga drugi podobne, sem menil.

Dospeli smo pod grič, ki se imenuje Avala.

Kakih osem sto vojakov mu je spreminjalo obliko v kraso- ten park, v obliki piramide. Na vrhu so vojaki čistili grob jugo- slovanskega neznanega vojaka.

Tehnično in po razkošnosti je najlepši, kar sva jih videla na tem potovanju.

Prav na vrhu Avale stoji mavzolej. Stirje ogromni stebri iz marmorja podpirajo streho, ki je prav tako iz marmorja, in vsa stvar izgleda masivna in ve- ličastna, toda po mojem okusu manj sentimentalna, kakor pre- prosti grob neznanega vojaka v Pragi, pri katerem gore poleg drugih grobov nekaterih žrt- ev borbe za svobodo le večne pla- menice. Tam je vse častljivo staro. Avala je nova. Piramida se šele spreminja v vrt.

Omenil sem štiri stebre. Niso stebri, nego sohe žensk. Ukle- sane so v marmor po Meštrov- ičevemu osnutku. En vogal je soha Srkinje, drugi predsta- vlja Črnogorko, tretji Hrvatice in četrti Slovenko.

Na tem grobu je bilo ob času našega prihoda mnogo svežih vencev, ki jih prinašajo dan za dnem razne deputacije iz tujih dežel. Ta navada že jako poje- ma. Tudi izletnice Slovenske ženske zveze so prinesle sem venec, enako izletniki Srpskog Narodnog Saveza. Nas štiri pa je hotel vojak sicer vljudno, ali vendarle strogo odsloviti, češ, da smo tu brez dovoljenja.

"Čemu treba dozvole?" sem vprašal.

"Potrebna je, ne morem po- magati," je odgovoril. Ko je uvi- del, da mi njegov odgovor ni prav nič všeč, je še dodal. "Tu gori čistijsi. Saj vidite. Lahko kaj pade na vas."

Saj, to bi bilo neprijetno, sem pomislil, in rekel Angeli, naj stopi k bližnjemu častniku, ki je nadzoroval svoj oddelk de- lavcev. "Nimam pravice dati dozvole, je rekel, ampak vijši

TRPLJENJE BEGUNCEV

Vojna na Poljskem je po berlinskem in moskovskem zagotovu končana, toda ne za begunce. Kakih sto tisoč jih je v Rumuniji, na tisoče jih je izlo preko meje na Madžarsko, vrh tega pa so veliki tabori beguncev na Poljskem samem. Tisoči izmed njih se nimajo kam povrniti, bodisi, da so jim naciji ali pa komunisti zaplenili kmetije, ali pa so ob službe, katere so imeli pod poljsko vlado. Več milijonov Poljakov si mora samo v nemškem delu okupirane Poljske poiskati nove domove in službe. Ker jih ni, žive natrpani v begunskih taborih, tarnajo, nasledujejo jih bolezni in stotine jih pobira smrt. Na sliki je procesija beguncev, ki je utekla pred prodirajočo nemško armado v Rumunijo.

častnik, ki je upravitelj, jo sme." Pokazal je nekoga, ki je šetal z vrha Avale v spremetvo častnikov in dam v dolino. "Ne doidem ga," je rekla Angela.

Častnik je nato pomežiknil vojaku, da naj nas ne vidi, in da naj oni na vrhu pazijo, da ničesar ne pade na nas, on pa je tudi šel stran, da ne bi bilo kakega disciplinarnega postop- anja ako se bi oni glavni čast- nik vrnili. A pazili smo, da če bi res okrenil navkreber, bi šli mi doli po drugi strani.

Avala bi stala, če bi isto de- lo, z marmornim mavzolejem vred, izvršili v Ameriki, kakih dve sto tisoč dolarjev. In ni drugega kakor grob, marmor in grič, spremenjen v vrtno pi- ramido. "Ambicijo imajo Srbi," sem rekel sestri. "Plačamo," je odgovorila. "Plačujemo to vsi, namreč Srbi, Hrvati in Sloven- ci." In na to je dodala: "Saj to delajo v vseh deželah. Jugo- slavija hoče le dohiteti druge, da bo imela čimveč pokazati in se otepati očitkov o nekulturi."

Še mnogo sijajnejši kraj kakor Avala je Oplenac. Tu je razkošje kot malokje. Je nekaj sliknega, kakor če mlad revež postane milijonar preko noči in skuša nato prekositi v razkošju vse bogataše. Ne pristoja mu, ni navajen tega, a vendar — "postavi se hoče!" Na Oplen-acu je sijajna cerkev sv. Juri- ja (pravoslavna). V nji je grob- nica Karadžoržev. Tu je pokop- an kralj Petar, tu je grob kra- lja Aleksandra, tu je sijaj dina- stije, katera je prišla na pre- stol, ko so srbski oficirji v beo- gradskem kraljevem dvorcu pomedli z njega kralja Ale- ksandra Obrenovića in njegovo ženo kraljico Drago.

Na Oplenac nisva šla, ker je nama manjkalo časa.

Avala je bližje. Na Avali sem hotel videti vojake, ki delajo ne da bi bili plačani, in želel sem tudi videti na nji razliko med grobovi "nepoznanih vo- jakov".

Kar iznenada je pozno po- polodne prišel od nekod pihati mrzel veter. Vročina je izginila. Mraz je planil na donavsko- savsko krajino. "Čudno," je re- kla starejša sestra, "avgusta se to ne dogaja!"

Obe sta se zavijali v lahki suknji, Angela pa je odločila, da se naj vrnemo v Beograd.

Ko smo se bližali mestu, je bilo pod nami vse v lučih. Ne sicer toliko, kot so razsvetljena in v reklamnih žarnicah slinca ameriška mesta, a vendar, luči se vidijo.

Moji sestri sta bili očividno utrujeni. Dolgi voženj v avtih nisva navajeni. Zeblo ju je. Ne- prijetno je vse to, sem rekel Angeli. Pa je starejša sestra sli- šala in rekla: Neprijetno je za- me, ker ne vem, kaj bi bila mo- rala storiti, da bi se tega svid- enja vsi zmerom prijetno spo- minjali.

(Dalje prihodnji.)

"Vsak le zase gleda"

To brutalno pravilo so v se- danji svetovni vojni uveljavili "agresorji", ki se poživljajo na vse razen nase.

V Girardu vabijo

Girard, O. — Klub št. 222 J. S. Z. priredi plesno zabavo v soboto 21. oktobra v Anton Na- godetovih prostorih v Avon Parku. Zabava se prične ob 7. zvečer. Vstopnina je prosta. Igral bo Joe Umekov orkester.

Naš klub letos ni imel pikni- ka, pač pa mnoga društva. Naš klub je ugodne datume zme- rojam prepustil njim, pa se na- dejamo, da nam bo njihovo čl- anstvo to naklonjenost vrnilo z obilnim posetom naše zabave omenjeno soboto. Vabimo tudi naše prijatelje v oddaljenih na- selbinah s klicem, "dobrodo- šli!"

Ves prebitok je namenjen v podporo "Proletarcu".

Kot skušamo ob 35-letnici SNPJ dati čimveč življenja tej naši napredni podporni organi- zaciji, tako je naša dolžnost, da ga skušamo dati Proletarcu. Naši stari borci so že mnogo- krat povedali, da ima Proleta- rec v prvih letih SNPJ zanjo neprecenljive zasluge in tudi pozneje, ko je imela SNPJ že svoje bojovno glasilo, so naši sodruzi in somišljeniki delali skupno za oba lista in obe orga- nizaciji, kakor da jim je ena.

Naj tako tudi ostane, ker le to bo našemu gibanju resnično ko- ristilo, reakciji pa škodovalo.

John Bogatay, tajnik.

Večerinka in seja v Detroitu

Detroit, Mich. — Klub št. 114 JSZ in pevski zbor "Svoboda" priredita v soboto večer 28. ok- tobra v SND na John R. cesti večerinko, na katero vabimo vse prijatelje in somišljenike.

Sporočiti moram tudi, da smo spreminili datum klubovih sej in sicer se bodo vršile od zdaj naprej vsako tretjo soboto v mesecu ob 7:30 zvečer v prosto- rišnih SND na John R. cesti. Pri- hodnja seja se vrši v soboto ve- čer 21. oktobra. Sodruzi in so- družice, udeležite se je polno- številno in pripeljite seboj ka- kega novega člana. Vse one, ki so zaostali z mesečnimi prispe- vki, prosim, da iste poravnajo na sobotni seji. — John Klarich, tajnik.

Kongresniki ponočujejo, ker nimajo dela

Washington, D. C. — Izredno zasedanje zveznega kongresa rahlja moralo med stotinami narodnih poslancev. Iz marsi- katerega državnika se je izlu- ščil pravi pravcati postopaj.

To obžalovanja vredno stan- je izvira iz tega, da se je po- slanska zbornica odločila za popolno brezdelje, dokler pre- rešetava senat nevtralnostno prediogo. Le nekaj članov po- slanske zbornice se zbere vsak dan, da malo zazdehajo drug proti drugemu med par dolgo- časnimi govori, potem pa se raztepo po Washingtonu, koder je morda preveč prilik za pono- čevanje in popivanje.

ZENITEV v dvorani SNPJ v Chicagu v nedeljo 29. oktobra.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

No. Chicago, Ill. Mary Spa- capan poslala še 3 oglase za koledar. Pravi, da z delom še ni končala in se v kratkem spet oglasi.

Sharon, Pa. Naš Jože Cvel- bar se je spet oglašil in poslal eno naročnino.

Detroit, Mich. Od tu prihaja- jo zadnje čase boljše glasovi, ker je bilo na agitaciji za list več naših sodrugov. Peter Be- nedict je poslal 4 naročnine, John Zornik tudi 4 in 6 oglasov za koledar "za začetek" kot pravi, in Joseph Klarich tudi noče zaostajati za prvima dve- ma. Poslal je 4 naročnine, pro- vizijo pa prispeval v tiskovni fond Proletarcu. Klub št. 114 in pevski zbor "Svoboda" ima- ta v soboto večer 28. oktobra večerinko v SND na John R. cesti.

Eveleth, Minn. Za tiskovni fond je poslal \$6.00 Anthony J. Sterle za minnesotsko federac-ijo SNPJ.

Johnstown, Pa. Tudi tu so bi- li naši fantje zadnje čase pre- cej aktivni. Rak in Langerholc sta poslala 9 naročnin in oblju- bila, da se v kratkem spet zgla- sata, ker nameravata obiskati naselbine Dunlo, Krayn in dru- ge v okolici. Za njima jo je pri- mahal Ilija Bubalo s 5 naroč- ninami, temu je pa sledil An- drew Vidrich z 10 naročninami ter 50c podpore tiskovnemu fondu, ki jih je prispeval Nace Groznik, 75c pa je prispeval Peter Bukovec. Oba sta gori s hriba. No, če bi bilo kaj več ta- kih naselbin, pa tako agilnih fantov, bi bil Proletarec kmalu iz grotne stiske.

Springfield, Ill. John Goršek je obnovil svojo naročnino, zra- ven pa priložil \$1 podpore Pro- letarcu.

Cleveland, O. Tudi v metro- polii so bili naši fantje in dekleta precej agilni. Najprej zač- nem z Jennie Dagarinovo. Poslala je 7 naročnin. Njej je sle- dil "večni popotnik" Tone Jan- kovich, ki je pred kratkem spet prevzel zastopstvo za Collin- wood. Poslal je 8 naročnin in še 9 oglasov za koledar. Tudi France Barbič noče izostati. Poslal je še en oglas za koled- ar.

Jennie Dagarinova je nabra- la v podporo Proletarcu na slavnju 35-letnice SNPJ dne 15. oktobra \$6.60, član "Zarje", ki ne želi, da se objavi njegovo ime, pa je prispeval \$5. Ob- enem je Jennie poslala še pet obnovitvenih naročnin na Pro- letarca. Te vsote in naročnine je prinesel v Chicagu Frank Zaitz, kateremu so jih izračili zadnje nedeljo na omenjenem slavnju.

Girard, O. Prijetno iznenadi- la nas je sodružica Sophie Tan- cek. Poslala je 20 oglasov za koledar. To je drugo leto, kar nabira oglase za koledar in je letos prekosila samo sebe za 6 oglasov. Dasi je Girard majhno mesto, se ga, kar se tiče naše- ga lista in koledarja lahko de- ne prav v ospredje. Zato skrb- e naši sodruzi in sodružice. Vse priznanje za njih agilno delo. John Bogatay je poslal še dve naročnini ter zahteval novo po- botno knjižico, ker misli z agi- tacijo nadaljevati.

Chicago, Ill. — S Chicago se to pot ne moremo pohvaliti, kar se agitacije za Proletarca tiče, ker je bilo agilnih le par oseb in sicer Frank Zaitz, ki je dobil 4 naročnine, Angela Zaitz dve, in upravnik dve. Ako niso bili

tudi drugi aktivni za list, ni s- tem rečeno, da niso bili druga- če delavni. Bili so, pa še kako. To bodo pokazali v nedeljo 29. oktobra na odru dvorane SNPJ, kjer vprizore Gogolevo veselo- igro "Zenitev". Kdor se hoče prav od srca nasmejati, naj pri- de v dvorano na omenjeni da- tum, sicer mu bo žal, ako zamu- di to redko priliko.

Canonsburg, Pa. Marko Te- kavec nas je pred par dnevi vprašal, kako kaj stojimo z na- ročniki tam. "Pa novi imenik mi pošljite" je omenil, "ker je treba, da gremo spet malo bolj na delo za našega Proletarca.

Aliquippa, Pa. Tu imamo spet našega Bartol Yeranta. Poslal je dva oglasa za koledar, in pravi da pride še.

Red Lodge, Mont. Tudi od tu prihajajo znamenja prebude. K. Erznožnik se je namreč javil s 5 naročninami.

Sheboygan, Wis. Smo mislili, da tu res že vse spi, pa nas je zdrabil France Stih, ki je pos- lal še dva oglasa za koledar.

Ely, Minn. Zadnjih smo ome- nili, da je John Teran prav pri- dno na delu v nabiranju ogla- sov za koledar. In res, pred par dnevi jih je poslal 21, pa še svo- jeno naročnino je obnovil. Jacob Zima pa je poslal 2 naročnini.

Bear River, Colo. Naš naroč- nik Tone Dolinar nam piše, naj mu ne zamerimo, ker se je za- kasnil z naročnino, kajti njo- hov premogovnik je od marca meseca naprej docela počival. Kaj za promagarje to pomeni, si vsak lahko misli. Zdjaj so za- čeli spet z obratom in Tone se je brž požuril z naročnino, ka- teri je pridal še 50c. To naj bo za tiskovnemu fondu, je ome- nil.

Vsem zastopnikom, ki nabi- rajo oglase za Ameriški druž- zinski koledar, priporočamo, da naj se podvzajo z agitacijo, kajti imeti moramo vse najkas- nejše do 25. oktobra, ako hočemo biti s koledarjem pravočasno gotovi. Prosimo, upoštevajte to.

Ceški socialisti proti stališču soc. stranke o nevtralnosti

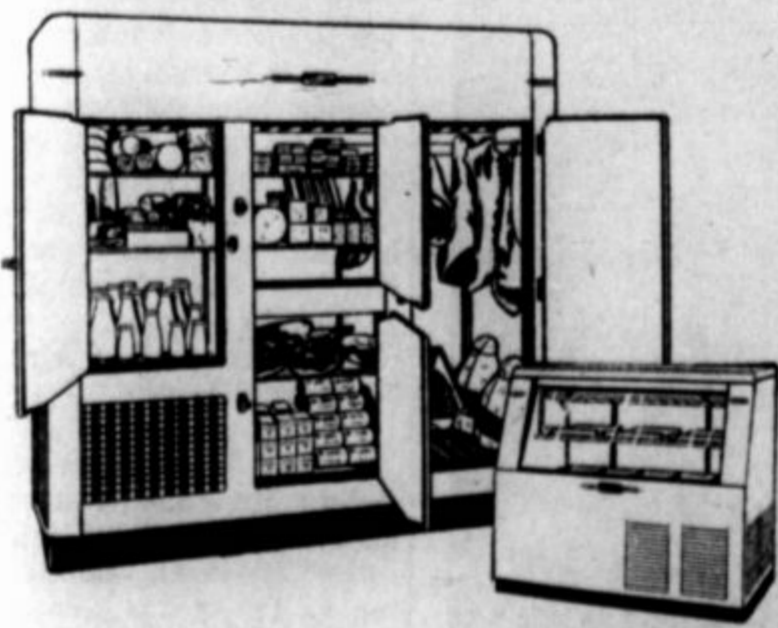
Eksekutiva češke socialistične federacije je sprejela iz- javo, v kateri pravi, da soglaša s stališčem socialistične stranke proti zapletu te dežele v vojno, nikakor pa ne z njenim stali- ščem o nevtralnosti, kajti seda- nji nevtralnostni zakon je v prid fašizma, kakor je bila sli- čna prepoved v času civilne vo- jne v Španiji v korist generalu Francu in fašizmu v občē.

Eksekutiva češke federacije dalje izjavlja, da socialistične stranke v njeni kampanji za o- hranitev sedanjega zakona ozi- roma embarga nikakor ne mo- re podpirati, obljublja pa, da vzlic temu nesoglasju ostane v socialistični stranki.

Kako to, da se voliči po to- likih skušnjah še zmerom ne morejo naučiti pravilno glasovati?

PRISTOPAJTE K
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI**
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Popolna ELEKTRIČNA REFRIGERATORSKA postrežba za vsak biznes na drobno!

* Ne pustite, da bi vas staromodna refrigeracija oropala kupelj in dobička. Napravite si zdaj načrt, da instalirate moderno opremo, ki vam bo hranila denar.

Brez stroškov in obveznosti bo kateri naših refrigeracijskih inženirjev vam z veseljem dal nasvet glede vrste opreme električne refrigeracije, najbolj primerne za vaše potrebe.

Telefonirajte za to postrežbo zdaj. Poizvedite tudi glede našega 24-mesečnega plačilnega načrta za instalacije električne refrigeracije.

Telefon RANdolph 1200, Local 2143
COMMONWEALTH EDISON COMPANY
72 WEST ADAMS STREET

MILLER'S CAFE
5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak pe-
tek ribja večerja, ob sobotah ko-
kojka. — Fina postrežba.
Dobra godba.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNLJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Anton Shular poroča v Prosveti, da je imela njihova pogrebna zadruga v Kansasu s početka skozi mnogo let težke čase. Zdad plačuje že dividende in po njenih delnicah povprašujejo celo tisti, ki so ji v kansaskih slovenskih naselbinah najbolj nasprotovali. Tudi privatni slovenski pogrebni zavodi čezdalej boljše uspevajo. "Dopolnjeno je," bi rekel po biblijskem reku pogrebnik Tone Grdina, toda le kot pogrebnik. Inače je on še zmerom optimist in hoče, da živi vse, kar služi katoliški misli.

Tudi jaz sem takega mnenja. Namreč, da živimo vsaj z delom, v katerega smo vložili nič koliko truda. — J. P.

Ameriški dnevniki v Pittsburghu so poročali o zagonetnem samomoru Paula Schiffrerja, ki si je končal življenje v uredniški sobi "Napreja" v poslopu tiskarne "Radničkog Glasnika". Poročilo pravi, da je bil star 38 let, in da je bil v avstrijski armadi v času svetovne vojne. Ampak to ni važno. Niti nečemo kovati kapitala iz tragedije, ki si jo je določil človek za svoj konec, kateri bi bržkone v drugačnih okoliščinah svoje energije boljše uporabil. A zašel je med "komuniste", pa je končal veliko bolj žalostno kot na primer eden njegovih prednikov, ki so ga dobili sem na sličan način, oziroma je bil poslan, pa si je rajše po neuspehih z agentstvom provokatorstvom poiskal dostojno delo in se umaknil iz javnosti.

Proletarec je že pred mnogimi meseci ugotovil, da Geo. Witkovich ne urejuje "Napreja", razen po imenu.

Sloviti ruski filozof Lev Nikolajevič Tolstoj je v enemu svojih del zapisal, da ne obsoja človeka, ki ga srečaš, kajti kdo ve, kaj se godi v njegovi duši. Morda siloviti viharji. Morda je po svojstvih najboljša nature, a okolščine so ga pritrale h koncu ograje.

Med Slovenci si je končalo življenje že mnogo ljudi. Med njimi so bili tudi razočaranci iz naših vrst, ki so se siloma pokončali iz mnogoterih vzrokov. A menda nihče samo vsled razočaranja v pokret, kateremu je služil.

"Naprej" ni oznanjal svoje pravega urednika. Mogoče je imel zelo tehten vzrok, da ga je zamolčal. Naši ljudje nikogar ne denuncirajo in tako je to poglavje ostalo le v namigih.

Nihče si ne vzame življenja iz kratkočasia. In kot je zapisal Tolstoj, kdo ve, kaj se je godilo v duši človeka, ki je bil zajet v komunistične klešče v poslopu Radničkog Glasnika, kajti le čemu si je baš tu pokončal svoje mlado življenje?

Dnevnik v Pittsburghu, med njimi Pittsburgh Post-Gazette, so pisali, da je ta samomor zavil v misterij, o katerem ne ve nihče pri "Napreju" in "Radničkog Glasniku" nič točnega. Niti ne, kje je Paul Sifrer stanoval...

Prav tako ne vedo, ali pa mogoče nočejo vedeti, kaj je tega "Naprejevega" urednika, o katerem je Witkovich pred mrliškoogledno komisijo dejal, da ga je najel pred 13 meseci za prevajalca pri "Napreju", pognalo v konec.

Upam, da bodo merodajni ljudje to zagonetno tragedijo pojasnili sami, da je drugim ne bo treba. In pa, da bodo resnični naprejevci sledili apelu, ki je bil naslovljen nanje v Proletarcu z dne 4. oktobra.

Komunistična kovačnica je poslala v svet že mnogo sposobnih ljudi, ki so se po nekaj letih službovanja intrigam kominterne ali umaknili, ali si sami vzeli življenje, ali pa so bili "likvidirani"...

Jugoslovanski listi v Ameriki so priobčili svariilo ameriškim Jugoslovanom, da naj nikar ne pošiljajo v stari kraj dinarskih bankovcev, ker jih naslovijenci ne bodo dobili. Jugoslovanska pošta pisma odpre, bankovce v dinarjih pobere in jih vknjiži na račun pošiljateljev. Jugoslavija ima vzrok, da je oprezna. Kajti špekulanti v inozemstvu jih napol zastonj dobe in poceni prodajajo, a Jugoslavija hoče, da ji ljudje namesto dinarjev pošiljajo dober denar, ki je krit v zletu, na primer dolarje.

Kaj pomeni denar, ki je tiskan "na slabšem papirju kot je papir čikaške Tribune", pojasnjuje v spominih na svoj obisk v Rusiji Martin Judnich. Za par dolarjev je dobil v Rusiji v vladni trgovini več rubljev, kot jih bi dobil v vladni menjalnici za 85 dolarjev. Tako je še danes. — V Južni Ameriki oglašajo slovenski in hrvaški listi manjalnice, ki ponujajo dinarjev za dolar oziroma za argentinske in druge južnoameriške denarne enote veliko več kot pa jih dobite po uradni tarifi v Jugoslaviji. Tako je Jugoslavija dobila nov razlog, da odpre vsako pismo in zapleni dinarjih. Nekaterim se posreči premostiti ovire in profitirajo. Drugi so ob vse, kar pošljejo v jugoslovanskem denarnem papirju, če pošiljate tja darove ali komu v pomoč denarne vsote, poslužite se varne slovenske firme, katere se pečajo s temi posli, ali zanesljive banke, ali pa pošne nakaznice.

Komunisti v New Yorku so že mislili, da je American Labor Party v njihovih pesteh. Meseca maja je začel proti njim borbo Louis Waldman, človek Hillquitovih energij, in dobil koše publicitete v vseh newyorških listih. Komunisti pa so vodstvo ALP uverili, da je Waldman hudič, ker ga socialistična stranka ni hotela za voditelja in zdaj ga tudi A. L. P. nemara. Toda Waldman ni človek, da se pusti oganiti. Skoro osamljen je dokazoval, da je komunistični aparat, s svojimi velikimi finančnimi sredstvi, Ameriški delavski stranki v newyorški državi smrtno nevaren. Zavrnil so ga na zelo nevljudne načine skoro vsi — tudi konservativni voditelji Ameriške delavske stranke.

Waldman je koncem konca vendarle zmagal. Prve dni oktobra je imela ta stranka (American Labor Party) v New Yorku konvencijo, na kateri so komunisti temeljito propadli, dasi so kontrolirali izmed 700 kar 94 glasov. Ogromna večina je namreč sprejela s 605 proti 94 glasovi resolucijo, s katero je izrekla, da je pakt med Stalinom in Hitlerjem izdajstvo interesov delavstva vsega sveta. Komunisti so se potuhnjeno opravičevali, da se še nič ne ve, kaj pravzaprav ta pakt in zveza med Nemčijo in Rusijo pomeni, toda večina se jim je rezala v brk in jih obsodila. Louis Waldman je triumfal. Ugotavljal je črno na belem, da je bil v pravem, in oni, ki so branili Browderjeve komuniste in jih ščitili, pa v napačnem. Ako bi zmagali, bi to pomenilo grob Ameriške delavske stranke. Enako je pred leti svaril socialistično stranko, a ni uspel.

Slovenci in drugi Slovani se udeležujejo v atletiki boljše nego v tekmi za politične službe. V nogometnem žoganju v Tucsonu, Arizona, so bila med igralci imena Lenich (Lenič), Kovacich (Kovačič), Turek in Miloševich (Milošević).

Komunistična stranka ima "novo linijo" in novo geslo. Do 24. avgusta je zahtevala od Anglije in Francije vojno proti Hitlerju. Danes ju napada, ker sta povzročili "drugo imperalistično vojno". Na podlagi te nove linije ima komunistična stranka v pomoč Hitlerizmu novo geslo, Keep America out of the imperialist war!

Komunisti so zdaj za nevtralnost, za ohranitev embarga, proti kreditom Angliji in Franciji in sploh proti VSEMU, kar bi utegnilo škoditi Hitlerju!

PRIJATELJ V NESREČI

Ameriški novinarski fotograf in reporter Julian Hryan je prišel v zadnji vojni na Poljako v neko vas ravno ko so jo razdeljali nemški letalci s svojimi bombami. Metali so bombe tudi med kmetice na polju, kjer so ob tistem času kopale krompir. Ugledal je dekletce, ki je britko plakalo, kajti bomba ji je ubila mater. Slika predstavlja, ko je tolaži v njeni tugi.

Enako početje uganja v pomoč fašizmu Coughlinova "Krščanska fronta". Ni čudno, če se socialist Alfred Baker Lewis brani take družbe.

Dne 24. avgusta so zahtevale komunistične stranke po vsem svetu vojno demokratičnih sil proti agresorju Hitlerju. V Franciji so komunisti v parlamentu glasovali za vojne kredite in OBLJUBILI vladi zvesto sodelovanje, ako se spusti v vojno z Nemčijo.

Novi komunistični proglaš pa doleča, da morajo komunisti na fronti dopovedovati vojakom, da je to vojna bogatinov proti njim, ne pa vojna proti fašizmu; komunisti morajo sabotirati vojno, biti proti potroškom za vojno in sploh za vse, kar morejo storiti v KVAR Angliji in Franciji in s tem POMAGATI "agresorju", katerega so do njegovega pakta s Stalinom silkali za največjega tolovaja v zgodovini sveta.

Za iskrene komuniste je pametnejše, ako izstopijo iz te "nove linije" zaveznitva z nacizmom, kot pa da si bi vsled sramu sami pokončali življenje. Saj niso v Rusiji, da se jim bi bilo treba bati "likvidiranja". To lahko pošteno povedo, ako mislijo pošteno, a prav tako svobodno lahko delujejo za novo linijo (hitlerizem), če so nepošteni.

Glasilo lovestonoveev, "Workers Age", vprašuje komuniste, kako bodo rekli sedanjim vojni, če se ji aktivno pridruži na Hitlerjevi strani tudi Rusija, ki Nemčiji diplomatsko in z materialom že zdaj pomaga kolikor more? Ampak komunisti so se navadili sukati po petah tako hitro, da jih spreminjanje "linij" ne spravlja več v zadrego.

Kdor je do 24. avgusta nasprotoval komunistični kampanji za vojno proti Nemčiji, ga je Daily Worker v imenu svoje stranke nazval za "plačanega Hitlerjevega agenta", za "podpornika krvavega fašizma" in za "slugo barbarizma". Ali ne sledi iz tega, da je zdaj vsa komunistična stranka Hitlerjev agent? In morda še celo dobro plačan agent?

Inozemci v protektoratu Češke

Vodja Nemčije je izdal vsled vojnega stanja naredbo, po kateri morajo v obmejnem pasu protektorata Češke in Morave zapustiti vsi inozemci ozemlje tekom 24 ur, izjemoma v treh dneh.

se takega dopisnika ustraši tudi urednik in stopi na stran onih, ki kritizirajo dopisnika. To ni prav, kajti uredniki vendar pravijo, da žele točnih poročil iz naselbin.

Ako ni napadani dopisnik dovolj močan, preneha pisati, kritiki pa si mislijo, "to smo ga ugnali!"

Na delu so sile, ki skušajo udušiti svobodno kritiko. Poročila, katera jim niso po volji, se bi moralo po njihovem mnenju vreči v koš, pa če tudi so dotična poročila koristna interesom splošne naselbine.

V tej deželi sem od maja 1903. Precej dobro mi je znano, kako so delovali svobodomisleci in člani Jugoslovanske socialistične zveze ter si pomagali še posebno s kritikujočimi dopisi.

Ta dopis vam pišem z remize Cleveland Steel Railway kompanije, ker je ravno zdaj moja "lunch ura". Ko jaz pišem, igrajo drugi biljard, nekateri karte, a le malo jih čita.

Ze mnogo kritike sem bil deležen. Potrošil sem za skupno stvar že marsikako vsotico. Bil tožen in denunciran, moji verni rojaki pri Najsvetejšem pa so se celo pripravili, da me spravijo ob službo.

Tudi sodrugi me zgolj kritično presojava. Izvedel sem, da so iskali nekateri izmed njih zaslonbe za sprejem nekeke resolucije zoper mene, v kateri bi zahtevali, da se mi ustavi dopise (pri Enakopravnosti v Clevelandu so to že dosegli). Da se mi naj da vsaj ukor! Bog se jih usmilil!

Kot iskren sodrug jih vzlic temu ne sovražim. Lahko bi le rekel, da pomilujem one, ki se ukvarjajo s takimi sredstvi, posebno če se pristejajo k izobražencem.

Ne bi želel, da si bi kdo preveč belil glavo radi mene, zato jim tem mojim prijateljem zagotavljam, da nisem še nikjer kršil pravil, ne socialističnih principov. Ampak če koga vseeno mika, da me smatra za škodljivca, dobro, naj se strne z onimi pri Najsvetejšemu. Morda mu bodo pomagali.

Zelo bi me veselilo, če bi oni, ki žive v Collinwoodu, prestopili v tukajšnji klub št. 49 JSZ, namreč Milan Medvešek, Feliks Strumbelj in Anton Jankovič. Oul sem, da bi v tem slučaju pristopilo tudi mnogo drugih, pogojno, če se jaz umaknem. Pripravljen sem vzeti prestopni list drugam. Torej? — Frank Barbich.

Težavno nevtralnost

Svedska izvaža 60% svoje težavne rude v Nemčijo. Zdad je to po ediktu Anglije "kontraband". Svedska je nevtralna, a jo je vojna silovito zadela.

Mussolini se ne more nikamor odločiti

Kaj stori Mussolini? Zdad je nevtralen. V pogodbi s Hitlerjem pa je

BENITO MUSSOLINI obvezan, da mu mora prisločiti na pomoč čim bo Nemčija napadena. To se je zgodilo, a Italija je še zmerom nevtralna. Kakor zadnjič, tako tudi sedaj čaka, kje je več priložnosti za zmago in več prilike za plen.

Z obiska v Bon Airu Johnstown, Pa. — Dne 6. oktobra sem šel v Bon Air, da obiščem Proletarčeve naročnike, kajti upal sem, da ker premo govnik, v katerem so zaposleni, boljše obratuje, jim bo morda kaj ostalo za obnovitev naročnin. Tako je tudi bilo.

Najprvo sem se oglasil pri dolgoletnemu naročniku Tonedu Prshinu. "Saj vem," je rekel, "kar zapiši za eno leto." Njegova gospodinja Urška je kot ponavadi hotela nekoliko protestirati, seveda le v namehu, da bi ponagajala, pa ni obveljala.

"Vem, da si žejen, čakaj", in kmalu je bilo kakega pol duca ta steklenic piva, pri katerih sem moral vztrajati do konca. Pridružil se je še Thomas Skrbec, ki je dejal, "pa še meni podaljšaj naročnino, za enkrat pol leta".

"Vidiš no," sem si milil, "saj ni res, da Proletarec ni priljubljen! Le slabe razmere so krive, da ga mnogi ne morejo naročiti."

Od tu sem šel obiskati menda povsod poznanega Groznikovega Naceta. Njegova soproga je že skoro leto dni največ v postelji. Tudi v bolnišnici je bila že parkrat, ker je težko bolna. Tudi on sam je prišel iz bolnišnice šele pred par tedni, kjer je prestal kar dve operaciji, namreč hernijo in na slepiču. Zdad se zdravi doma. "Na, to imam vse," ter položil predme \$2. "Vzemi in pošli listu v podporo."

"Nak," sem mu odvrnil, "ta denar bo šel na račun naročnine in še 50c, ki si mi jih dal za v tiskovni sklad že enkrat prej." Izrekel sem mu željo, da kmalu ozdravi, kakor tudi njegova soproga, pa mi je, kot ponavadi, odvrnil, "beži beži kaj bi s tem! Le še kam pojdi da boš nabral več naročnin."

O. K., sem si mislil, in jo ubral k sosedovim, namreč k Skretelovim. Dobil sem jih doma. Mrs. Skretel mi je takoj omenila, da ve, zakaj sem prišel. "Delujemo naročnino. Čas je, da ste prišli. Zapišite za leto in pol."

Mrs. Skretel se udeležuje tudi v politiki. Bila je enkrat kandidatinja na socialističnem tiketu v upravo njihovega townshipa. O delavskih problemih ima dobro znanje. Proletarec je v njeni družini stalen gost in prijatelj že vrsto let.

Seveda sem se ustavil še pri Jožetu Vidmarju, kjer sem na vsak način moral prizniti, da ne bi opešal, kakor je rekla njegova mlada boljša polovica. "Eh, ker smo že tu, pa še k Francetu Turšiču. Sicer ima naročnino še plačano, ampak šel sem k njemu vseeno, že kar tako iz navade, in pa da vsaj Mrs. Turšičevo malo podražim. Pravi, da ima rajše eno kravo kot sto 'dejev'. Sicer pa je gostoljubna in ko to družino obiščeš, ti ni treba iti stran ne lačen, ne žejen. Imajo skoro celo farmo. Okrog hiše se pase pet iepih krav in nebroj perutnine. Vrt je skrbno obdelan. Korenja še nisem videl kot je pri njih (dobro, da ni zajcjev v bližini). Povsod v tej naselbini se opaža več življenja in tudi v kletih izgleda, da bo v njih precej kajljice, kakršna pozimi in čez leto tako blagodejno učinkuje na človekov ustroj."

Tako sem po Bon Airu z obiskih dovršil.

"Halo, Jože!" sem ogovoril Jožeta Meleta, ki sva se sešla na društveni seji. "Glej," sem mu pojasnjeval, "nekaj naročnin na Proletarca sem dobil, a ne še zadosti."

"Kako, ali je tudi meni že potekla? Če je, na, zapiši za eno leto."

Jože je pristna cerkniška korenina in dolgoletni naročnik. A. Vidrich.

Vojna zares

Izgleda, da se je Anglija odločila vojevati se zares. Nemčiji se zmaga nad Poljako potemtakem ne bo izplačala.

Eden izmed tisočernih čikaških NA PLIN KURJENIH MALIH DOMOV

V stalno naraščajočem številu se mali domovi v Chicagu kurijo s plinom. Bolj kot kdaj prej, čikaške družine uvidevajo brezprimerno udobnost in priročnost plinske kurjave v območju skromnega družinskega proračuna. Na primer: Tu je hiša JOSEPH PETTEDA, 5358 So. Honore Street, lesena hiša s peterimi sobami s kurilnim sistemom na vročo vodo, greta s plinom. Plinska kurjava za 8 mesecev v 1938-1939 je v tem domu stala povprečno le . . .

\$9.50 NA MESEC
SKUPNO ZA SEZONO SAMO \$76

Telefonirajte WABash 6000 za potrjeno precehitv stroškov za popolnoma avtomatično plinsko kurjavo v vaši hiši.

MODERN COOKERY • CONSTANT HOT WATER • SILENT REFRIGERATION • GAS HEATING
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

MIROVNI POGOJI NEMŠKE VLADE SLABO DELUJEJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)
rice v Baltiko morje, preden je bila Poljska premagana. "Opiraje se na našo zaobljubo se je Poljska spustila v obupno borbo. Napad na Berlin z bombami bi pomenil začetek rušenja naših in nemških mest. Seve se g. Chamberlain ni mogel odločiti za to.

"Berlinsko-rimska os je nas kanila uničiti. Toda ko je signor Mussolini uvidel, kaj čaka Italijo od strani francoskih in angleških letalcev pa sredozemskega brodogoja, je stisnil rep med noge. Protikomunistični pakt je imel vzdigniti vso kapitalistično Evropo zoper Sovjetijo s firarjem in dučjem kot odrešenikom vsega sveta. Toda zgodilo se je drugače. Ko je vsa kapitalistična Evropa zaeno z Japonsko uvidela, da ima rdeča armada položaj v svojih rokah, so se vsi pehali za zavestništvo s Sovjetijo.

"Stalin jih je odinil s poti ter vzela toliko Poljske, ko likor je je pač hotel. Ko je g. Hitler videl, da se je protikomunistični pakt razblinil v nič, se je vrgel na Stalinovo stran, tega očkal za svojega zaveznika ter delil plen z njim."

Finska mobilizira
Po sklenitvi pogodb z Estonijo, Latvijo in Litvinsko, je komisar Molotov povabil v Moskvo tudi predstavnika finske vlade. Finci so sklenili, da se prituksko ne bodo podali kar tako.

Seveda ve vsakdo, ki količkaj misli, da bi bil finski odpor proti Sovjetiji čisto navaden samomor. Finska šteje 3,800 ljudi, dočim je v Sovjetiji nad 170 milijonov prebivalcev. Toda navzlic temu dejstvu je ta deželica pripravljena braniti svoje neodvisnost do skrajnosti, zatrjujejo finski voditelji. Rajši umro kot svobodni možje, kakor pa bi živeli kot ruski sužnji, pravijo.

Estonija, Letška in Litvinska, ki so vse majhne sosedne finske dežele onstran Finskega zaliva, so bile poslane vsake svojega vnanjega ministra v Moskvo ter se uklopile zahtevam sovjetske vlade. Finska ni storila tega. Ona ni poslala v Moskvo svojega vnanjega ministra, nego Passikivija, ki je finski poslanik na švedskem in velik mojster v pogajanjih. Ta nima pravice do sprejetja ruskih zahtev ali predlogov. Zdi se, da se Finska ne bo uklonila.

Mir more ustaviti rusko raztezanje na severu
Severne države v Evropi, zlasti švedska in Finska, so kakor se glase neuradna poročila, pozvale Anglijo in Francijo, naj naredita konec vojni z Nemčijo in gledata na to da se ustavi rusko vojaško in diplomatsko raztezanje na severu.

Severne države menijo, kakor je rečeno v poročilih iz verodostojnih virov, da bi mogla Nemčija preprečiti sovjetsko zagospodovanje v istočni Evropi, če bi imela mir na zapadu. Ta poročila so krožila v tujih krogih v Moskvi, ko je dospela tjakaj finska delegacija na raz-

govor z ruskimi voditelji, dočim so ruske čete zbrane na mejah baltških držav.

Sovjetija je pravkar sklenila celo vrsto vojaških zvez z Estonijo, Letsko in Litvinsko, tremi prejšnjimi odseki ruskega carstva, ki so se odkrnili od Rusije po svetovni vojni. Vse tri države se imajo sedaj za sovjetske protektorate. Pakt z litvinsko vlado je bil sklenjen dne 10. t. m. zvečer. V smislu te pogodbe dobi Litvinska nazaj svojo zgodovinsko prestolnico Vilno, ki jo je dne 9. oktobra 1920, zasedel neki poljski general. Zadnji mesec jo je zasedla ruska armada po dvehurnem boju s poljskimi četami.

Zedinjene države se zavzele za Finsko

Po poročilih iz Washingtona so Zed. države opozorile sovjetsko Rusijo na dejstvo, da bi bili ogroženi prijateljski odnosi med tema deželama, če bi prišlo do tega, da bi se pričele kake sovražnosti med Rusijo in Finsko.

Ta akcija washingtonske vlade je bila podvzeta popolnoma neodvisno od drugih dežel, kakor pravi državni department. S tem naj bi bila zanikana poročila, ki so trdila, da bodo Zedinjene države sodelovale z Norveško, Švedsko in Dansko v zadevi ruskih zahtev, ki jih predložil Finski.

Poljski duhovniki postreljeni
Moskovski list "Brezbožnik" poroča, da je bilo veliko število katoliških in ortodokskih duhovnov spravljanih na drugi svet, ko so bile ruske čete na pohodu v Belo Rusijo in zapadno Ukrajino razkosane Poljske.

Mnogi duhovni so se s kapitalisti in poljskimi oficirji za- barikadirali v katoliških cerkvah ter se postavili s strojimi puškami rdeči armadi po robu, piše "Brezbožnik".

"Vse, kar se je godilo na Ruskem med revolucijo, se je tu ponovilo," pravi dalje omenjeni list. "Duhovni so se borili proti silni delavcev. Pozabili so svoje oznanovanje bratske ljubezni ter se borili. Mnogi katoliški duhovni so z orožjem v roki skušali štiti kapitalistično gospodarstvo nad delavci."

V pikrih člankih obdolžuje "Brezbožnik" katoliške in pravoslavne duhovnike vohunstva za poljsko vlado.

Cerkvena in samostanska zemlja je bila razdeljena in vrnjena delavcem in kmetom. S časoma jim bo najbrže spet vzeta in proglašena za kolektivno posest vse države.

Italija še vedno drži z Nemčijo in Rusijo

Če so poročila zanesljiva, je imeti Italijo še vedno za zaveznico Nemčije in Rusije. Pravijo, da je pripravljena sodelovati v prizadevanjih za naglo končanje evropske vojne.

Diplomatje v Rimu so v strahu, da ne bi vzpričo novih nemško-ruskih dogovorov odklonile mirovne ponudbe pahnila cele južnovzhodne Evrope v spor. To pa lahko prisili Italijo

Vrhovni poveljnik zavezniške armade

Vrhovni poveljnik francoske armade v sedanji vojni je general Charles G. Smith, ki poveljuje tudi angličkim četam v Franciji.

pokazati barvo. Če bi se odločila za vojno, bi stopila, kakor zatrjujejo mnogi fašisti, na stran Adolfa Hitlerja. Sedanja laska neutralnost je del politike, ki daje smernice članom rimsko-berlinskega osišča.

Anglija si na vso moč prizadeva pregovoriti Mussolinija k temu, da bi formalno izjavil italijansko neutralnost, ker bi bila s tem angleška blokada nemških luk znatno ojačena. Fašistični pisci pa pravijo, da bi tudi potem ne bila angleška blokada učinkovita, ker bi Nemčija dobivala vse, kar potrebuje, iz Rusije.

Rusko-turški dogovor

Podpisane rusko-turškega pakta je naletelo na turški odpor, od česar je odvisen tudi prijateljski dogovor s Francijo in Anglijo. Po tem dogovoru bo Turčija obvezana pomagati zaveznikom v Sredozemskem morju in se postaviti nemškemu napadu na Balkan pod Robu. Rusko-turški pakt bo dal Sovjetiji prosto roko na Balkanu.

Vsi ti pakti so zelo važni za balkanske države, med katerimi je tudi Jugoslavija, ki ima na eni strani Italijo, na severu pa Nemčijo za sosedo.

Fritz Kuhn na prostem

New York, N. Y. — Voditelj nacističnega nemško-ameriškega bunda Fritz Kuhn, ki je bil zaprt v ječi že od 29. septembra sem, je bil izpuščen, ko je njegov odvotnik položil zanj varščino v znesku \$50,000 v gotovini.

Kuhn se bo moral dne 30. oktobra zagovarjati pred sodnikom na obtožbo, da je pobasal več kot \$14,500 bundovega denarja.

Konvencija CIO napadla zvezni delavski odbor

Delegatje mednarodne konvencije CIO, ki se je vršila v San Franciscu, Calif., so dali zadnji teden duška svojemu egorčenju nad postopanjem Narodnega delavskega odbora ter soglasno odobrili resoluciji, ki ga obsojati.

Konvencija je že sprejela smernice za politiko v l. 1940., ne da bi se izrazila, kaj misli o morebitnem tretjem kandidiranju Roosevelta za predsednika. Kongres industrijske organizacije bo dal svojo podporo Delavski nestranskarški ligi v političnih borbah prihodnje leto.

Stare obljube

Ko je Nemčija vzela sebi dolečeni del Poljske, je izjavila, da je s tem njenih teritorialnih ambicij v Evropi konec. Enako je rekla, ko je vzela Avstrijo. Isto je poudarila, ko je pogoltnila Sudete. Ko je pogoltnila ostalo čehoslovaško po grlu, je rekla, da jo je apetit zares minil.

Ampak ga ne bo konec, do- kler Hitlerju kdo ne ustavi poti zlepa ali zgrda.

Ste naročino že obnovili?

DRAMA IN GLASBA

Težavno vprašanje ženitve

Chicago, Ill. — Kokalj pravi, da ni vedel, koliko truda, potov in skrbi človek prestane, kadar se odloči za snubitev in poroko. Paziti mora, da so čevlji čisti in da se pravilno svetijo. Kravata mora biti na svojem mestu, ne pa kje ob strani vratu. Obлека mora biti zlikana, ovratnik prave velikosti, o, in še vse polno drugih skrbi in muje je s to stvarjo. Ni čudno, da mu skoro ob vsakem odločilnem momentu "pade srce v hlače" in se le s težavo odloči govoriti z nevesto na samem. Kokalju obetajo tudi otroke. Tega se še posebno prestraši. Videl jih je že, kako so vse razmetali po sobah, papirje raztrgali in to vendar ni prijetno! Čemu mu naj bodo otroci, ki ne puščajo za sabo ničesar kakor nered.

Kako Kokalj skonča svoje snubenje, boste videli v nedeljo 29. oktobra ob 3. pop. v dvorani SNPJ.

Kokalj ne bo edini ženin. Jernej Jančar mu bo pridno tekmoval, toda on se ne briga kdovekak, kakšna naj bo njegova ali njena obleka, zanima pa ga na vse pretege dota. Dekle, če je iz dobre družine, mora imeti vendar nekaj imovine. To, ki jo hoče Jančar, jo želi edino zaradi tega ker je čul, da ima dvanadstropno hišo in še mnogo druge premične in nepremične imovine.

Popolnoma drugačen tip pa je stari mornar Janc, ki mu ni ne za doto ne za ničesar, samo oženil bi se rad. Bil je v Siciliji, kjer govore vsa dekleta francosko, in ko ga boste poslušali še nekaj časa, vam bo jasno, da so ga nekje čisto zmešali. A vendar je v tej igri tudi on vztrajen ženin.

Bolj diplomatski in filozofski ženin pa je častnik v pokojni Strmec. On želi, da ima nevesta kaj pod palecem in pa da zna francosko, kajti to je od silne važnosti. Sicer mu ni, da se bi

z njo pomenkoval v francoščini, kajti on je ne zna, a lahko bo vsaj drugim pravil, da je njegova žena večša poleg drugih posebno še francoskega jezika.

Tu je torej navedenih le nekaj ženinov, a jih je več. Dalje nevesta, ki si v takem izobilju snubcev napiše njihove številke, vrže v vrečico, in izbere. Pa se ji ne posreži, kajti vsako izmed njih ima kako dobro lastnost, pa bi vse rada, namreč dobre lastnosti od vseh, kar pa ni nikakor zdržljivo. Zato vrže listke nazaj v vrečico.

Poleg s temi se boste v nedeljo 29. oktobra seznanili z ženitovanjskim posredovalcem Kačarjem, ki je diplomat prvega reda, dokler mu ne izpodleti, dalje ženitovanjsko posredovalko Marijo Kovač, nevestino teto Marijano Zobec, služkinjo Urško, ki mora v takem vrvenju tekati vsa iz sebe, kakor jež ponoči, služabnika Štefana, trgovca Stariho in še par drugih.

Igra vam bo dala obilico priložnosti, da se boste od srca nasmejali. Nekaj smeja je koristno celo v takih časih, kakor so sedanj.

Vstopnice so po 35c v predprodaji. Nabavite si jih čimprej.

V sporedu sodeluje tudi mladinski odsek kluba št. 1. Po končanem programu in predstavi bo plesna in prosta zabava. — P. O.

Konec čehoslovaških znakov

"Ceps" javlja iz Prage, da bo poštna uprava Protektorata Češke in Morave v najkrajšem času odtegnila iz prometa vse stare izdaje poštних znakov, ki nimajo dvojezičnega napisu Böhmen und Mähren — Čechy a Morava. Obenem je izdala poštna uprava celo vrsto novih znakov z dvojezičnim napisom, nekatere znamke imajo tudi sliko panorame Prage.

Apeli za pomirjenje in slogo na konvencijama AFL in CIO niso dobili ugodnega odziva

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dostikrat nastopata druga proti drugi.

Wagnerjev delavski zakon na primer je bil sprejet v pomoč unijam, toda uradnike, ki upravljajo z njim, so napadali na obema konvencijama, češ, da so pristranski. Na konvenciji AFL so trdili, da so ga spreminili v orožje CIO, na konvenciji slednje pa so jih bicala za slugo AFL in delodajalcev. Ni čudno, če se dalevska tajnica pritožuje, da je njeno delo vsled borbe med tema dvema skupinama unij silno otežkočeno.

Obe konvenciji za nevtralnost

Obe konvenciji sta se izrekli za nevtralnost Zed. držav v sedanji evropski vojni. Glede nevtralnostnega zakona, iz katerega želi predsednik Roosevelt črtati določbo, ki prepoveduje pošiljati municijo v vojno zapletenim deželam, je Lewis v svojem otvoritvenem govoru dejal, da ima predsednik za svoj predlog nedvomno tehten vzrok. Upravičen je, da se mu ugodi.

Komunistom na konvenciji ta Lewisova izjava ni bila všeč, ker njihova linija določa, da morajo nasprotovati vsemu, kar bi utegnilo škodovati Hitlerju, oziroma koristiti Franciji in Angliji. Ampak organizirano ji niso nasprotovali, ker se ga boje. Na konvenciji AFL pa so voditelji izjavljali, da se naj kongres za tako spremembo v nevtralnostnem zakonu izreče le, ako se uveri, da ne bo povečala možnosti za umešavanje Zed. držav v vojno.

Za bojkotiranje ruskih izdelkov

Konvencija Ameriške delavske federacije je sklenila nadaljevati s kampanjo za bojkotiranje nemških in japonskih izdelkov, k njim pa je dodala zdaj še ruske. V resoluciji pra-

Odziv na vprašanje

Detroit, Mich. — Ravnokar sem čitala v Proletarcu z dne 11. oktobra članek pod naslovom: "Kaj je z našimi dopisniki v Milwaukeeju in Detroitu?" Glede Detroita se zdremem to tudi jaz vprašati člana kluba št. 114 JSZ, kateri so pred nekaj leti bili živahni, aktivni in vedno se udeleževali klubovih sej ter pomagali v razpravah o delavskih težnjah. Leta 1924 sem prišla z družino v Detroit in se kar čudila aktivnostim članov kluba št. 114, dasi tudi v Kanadski nismo držali križem rok. Če se ne motim, je pred enim letom sodrug A. Jurca stavil lista vprašanja onim sodrugom, kateri so opustili njih aktivnost pri klubu. Nekateri teh sploh ne pridejo več zraven. Podrezal jih je, da naj sami povedo, zakaj so opustili njih bojevitost in čemu ne pridejo več zraven. Odziva, razen male izjeme, ni bilo. Vaš prostor je v delavskih vrstah. Torej nazaj v bojno linijo! Reakcija se čezdalje bolj širi, ker ni zadostne nasprotne struje, da bi ji zastavila pot. Pogledjmo kaj se dogaja samo pri nas v Detroitu. Ves mestni aparat služi samo avtomobilskim in drugim industrialnim magnatom, jim kupuje prezentne ter poje slavošpeve na njih rojstne dneve. Prišel mi je v roke seznam brutalnosti mestne policije, za katerega je poskrbela Civil Rights Federation v Detroitu. Od mestne vlade zahteva, da naj bi se vse brutalnosti policije v letih 1938 in 39, katerih, kot pravi omenjena organizacija, je nad 50, preiskalo. Na podlagi ugotovitev o krivdi kršilcev ljudskih pravic naj se bi odstavilo policijskega komisarja.

Naj navedem nekaj slučajev iz omenjenega seznama. Na prazni loti je več oseb igralo kocke (dice). Policaj je enega ustrelil v ramo z izgovorom, da je dotičnik imel nož. Osem pric je pa izpovedalo, da ni imel noža. Proti policaju ni bila vzlic tem pričam podvzeta nikaka kazenska akcija.

18-letni fant je vozil avto po "eli" in ga pri begu bil ustreljen v nogo. Njegov dom je bil nato preiskan brez dovoljenja (warrant).

19-letni fant je bil ustreljen in v bolnišnici umrl, ker se ni hotel na povelje policajja ustavit, ko je hodil po ulici zraven hodnika, ker ga je policaj spoznal, da je bil dotičnik že dvakrat aretiran. Drugi 19-letnik je pozno ponoči šel za njegovega gospodarja po gasolin in bil od policije ustreljen v hrbet ter pohabljen za vse življenje. Policaj ga je smatral za vlomilca.

18-letni fant je bil ranjen, ko ga je hotel policaj zaslišati, a je zbežal. Policija je priznala, da ni bil še nikdar zasežen pri kakšni nepravilnosti.

15-letni fant je skočil na počasni tovorni vlak. Med tem je ena druga oseba kričala "hold up!" Policaj mu je vpil, da naj vstane. Na 20 korakov ga je ustrelil v hrbet. Fant je umrl v mestni bolnici.

Kot že omenjeno, je v istem seznamu nad 50 slučajev, in bi vzelo cel list prostora; da jih bi opisala. Organizacija Civil Rights je poslala mestni zbornici prošnjo za odprto zaslišanje in zahtevo, da se policijskega komisarja odstrani. Udeležila sem se dotičnega zaslišanja, kakor tudi ena nekdanja članica kluba št. 114. Ona je svobodomiselnega mišljenja in boriteljica za delavsko stvar. Zeleti je, da pride zopet v klubove vrste.) Na dotičnem zaslišanju je bilo več govornikov za preiskavo in proti. Mestna dvorana je bila polna ljudstva. Po mojem mnenju je bilo največ onih, kateri so bili proti preiskavi, ker so se v ta namen precej organizirali. Največ je bilo žensk. Nekateri so nosile legrionarske kape. Mislim, da

je bilo med njimi precej žena policajev. Mestni župan in nekateri odborniki so zagovarjali policijo. Župan je rekel, da takšne vzor policije ni nikjer v USA. Ko so govorili od Civil Rights, se je slišalo mrmanje nekaterih žena, češ, ta je komunist, in zopet, ta je komunist. Jaz se nisem mogla vzdržati in sem jim odgovorila, da ni res. Pri vas je komunist vsakdo, kateri se bori za pravice. Nakar mi je ena s prstom zažugala, da naj se pazim, ker da od zdaj naprej bodo one (Američanke) podvzele akcijo protikomunistom. "Kdo sem pa 'az?' sem ji odgovorila. "Naj brže boljša Američanka kot ti."

Seveda, tam ni bilo mesto za poluša ee, da bi debatirali. Pametnejši utihne. Ravno pri primarnih volitvah je sedanjí predsednik mestne zbornice in progresivec Ed. J. Jeffris skoraj z dvetretjinsko večino glasov pustil sedanjega župana odzadaj, in upati je, da bo sedanji porazen meseca novembra. Kateri ljubite resnico in pravico, boste gotovo volili Ed. Jeffrija v novembru za župana. (Soc. stranka nima kandidata.)

28. oktobra priredi klub 114 JSZ in njega pevski zbor "Svobode" maskaradno veselico v Slovenskem narodnem domu na John R. ulici. Vstopnina je samo 25c. Nizka že radi tega, ker bodo isti večer oddane tri izvrstne nagrade. Prvo bo dobil oni, ki bo reprezentiral najboljšo pomembno masko, drugi najlepšo in tretji najgršo. Godba bo O. K. Da ne bo manjkalo domačega petja, se razume. Pevec in diletantje "Svobode" se pridno vadijo za opereto "Nečak iz Amerike", katero mislijo predvajati enkrat okoli Božiča. Torej na svidenje 28. oktobra v SND.

Dopis se mi je raztegnil, dasi malokdaj kaj pišem. Krivda je, ker sem tu rojena in slovensčino, katere sem v večinoma sama priučila, izgovarjam tako, kot omi Kočevar, kateri se je naučil nekoliko slovenske govornice.

Ako uredništvo ne smatra umestno ta dopis priobčiti, ga naj vrže v koš. Bo brez vsake zamere. Da sem gornje napisala, je kriv tudi članek pod naslovom "Kaj je z našimi dopisniki v Milwaukeeju in Detroitu?" — Kathy Junko.

Tragedija Čehov

Noben narod v Evropi ne trpi pod sedanjim valom hitlerskega imperializma toliko, kakor Čehi. Naciji ga skušajo uničiti čimprej kulturno, gospodarsko in fizično.

Listen to and Advertise over PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO Folk Songs and Music Tamburitzza Orchestra Station WVAE, Every Sunday 7 to 9 536 S. Clark St., Chicago — Har. 8006

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zaverznik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:00 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1855 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVÓ DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Narodnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrletno; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

NASLOV ZA LIST IN TAJNISTVO JE:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

More Propaganda Against Labor

Spokesmen for Business Raising "Bogeyman" That Union Wage Demands May Upset Economic Applectar

Probably never before has the country faced a heavier barrage of propaganda than at the present time. Not all of it, however, comes from quarters that are anxious to get us in or keep us out of the European war. Advantage is being taken of the jittery nerves of the people to shoot a few darts at labor.

The "Wall Street Journal," the "Saturday Evening Post" and other spokesmen for Big Business complain that the unions are "rocking the boat" in insisting that wages shall keep pace with skyrocketing living costs.

As the "Journal" states the case, organized labor is "using the European war as a springboard for widespread demands on industry to raise wage rates."

Nothing could be farther from the truth than that statement. All that labor has demanded is that the government take the necessary steps to prevent unwarranted profiteering. If unable or unwilling to do so, then, labor insists, wages must be increased, that American standards of living may not suffer.

Could any proposal be more reasonable than that? Are workers to be scolded and abused because they are striving to avoid the unpleasant experience immediately preceding our entry into the last World War, when rising prices and stationery wages drove millions of Americans almost to desperation?

Labor primarily is interested in the real or buying power of wages rather than in the amount of money in the pay envelope. Naturally, the real wage is determined by the relation between the wage dollar and the prices for the necessities of living—in other words, by the dollar's buying power.

President Green of the American Federation of Labor properly protests that every dollar added to the cost of living is in effect a wage reduction. If workers are compelled to pay more, he says, they must have more with which to pay. The question could not be more clearly stated.

Labor earnestly hopes that this nation will escape the horrors of war. If war should come, the workers have no desire to profit from the calamity. At the same time, they do not intend, if they can help it, to be the victims of greedy profiteers.

—Labor.

JOBLESS MINERS WORK OWN PITS IN HARD COAL REGION

Middlemen Sell Bootleg Coal for \$9 a Ton, Diggers Get \$3; Hunger Drives Men To Hard, Dangerous Work for Small Pay

By ED FALKOWSKI

"We'll not starve! The company won't starve us. The law won't starve us. We'll die fighting first!"

The speaker was a spare-limbed, smudgy-faced Pole seated in the sun-rotted seat of an antique jalopy, its rear wheel used to hoist coal up from a 60-foot shaft in Shanandoah, Pa. At the bottom two miners were snoveling coal into the 50-gallon oil drum used as a coal hoist. Two buckets were a bag—20 bags were figured to the ton—and a ton per shift per man was figured as a day's work.

\$3 a Shift

Truckers would come at quitting time to buy the day's output. They paid \$3 a ton, spot cash. The coal was selling in the cities at \$9 a ton. Underselling company-mined coal, it still returned a handsome profit to the middlemen while the producer was left off with a pittance, as usual.

"We says to the coal-and-iron police when they tried to stop us from working our own mine: 'Give us a job and we'll close up, our holes.' We ain't in love with a 10-hour day and \$3 a shift. But we ain't going to starve either. And the kiddies need clothes for school and there's the furniture instalments and all that. And a man needs to afford the movies or a sociable drink once in a while."

When time-study experts knocked men from the payrolls at the collieries, thousands of miners found themselves idle, with no industry to turn to. Experienced miners, they thought of coal seams that lay close to the surface, not yet worked by company power shovels.

Good for Business

Soon the idle miners were busy opening up their private little mines on the hillsides. They were fighting starvation and despondency. When the companies moved to close the home-made pits and breakers the miners banded together and defied

the company guards. The men meant business. It was a matter of life and death to them. The companies, thinking better of it perhaps, have not moved to chase the men from their properties, though technically the miners live by thieving company coal.

Behind these independent miners—dubbed "bootleg miners" by the contemptuous—stands the business community of the anthracite region. Last year 20,000 independent miners in the anthracite area produced 4,000,000 tons of coal, according to local estimates. About 1,000 holes, both active and exhausted, dot the region in the vicinity of Shamokin alone. These holes mean money to businessmen in the region.

Hunger Ignores Danger

The independent miners work together in groups of three or four. Sometimes as many as nine—but never more than nine as under the mine laws that would bring them under the state mine inspection rules.

Their work is hazardous. There have been 36 fatalities in the industry this year. Miners killed or injured in an independent mine get no compensation or benefits. Insurance companies regard them a bad risk.

But hunger, desperation and brooding in poverty appear to the average miner an even worse alternative. He prefers to take his chances and live like a human being. As for the future—can he say it extends beyond the daily ton sold to the trucker at quitting time? Even so, the miner holds up his own end and counts that much an achievement.

A man of intellect is lost unless he unites to it energy of character.—When we have the lantern of Diogenes we must have his staff.—Chamfort.

No hand can make the clock strike for me the hours that are passed.—Byron.

YOU'RE TELLING ME!

By WILLIAM RITT

"Hitler," says a headline in a Toronto newspaper, "given bad squeeze by Russia." Naturally—a bear's hug is always painful.

With the gridiron season barely started, half of the nation's college football coaches are beginning "to rebuild for next season."

The front page has definitely become the puzzle department of a daily newspaper. Now Japan is advocating a peace move.

The French continue to use pigs to root up land mines laid by Germans in no-man's land. Don't eat that pork chop, monsieur! It was decorated for bravery in action!

The man at the next desk wonders what sort of medal could be awarded a courageous French porker. The Croix de Grunt?

The beauty of the autumn's varicolored leaves depends entirely upon whether they are on a tree branch or your lawn.

Every Saturday a glance at the sports page assures us how lucky we Americans are with the chief worry of our army and navy being that day's football games.

Europe's propagandists have achieved at least on thing—they've made every battle so far appear as though both sides won it.

DIETS

The diet of a people is reflected, inevitably, in the life and manners of the people.

We have seen the outcome of grits and fatback in the South, reflected in the crop of pellagra and rickets. We have not been able to shut our eyes, especially of late, to the diet of export cotton and eroded land usage.

As shown up in the low-wage and poll-tax ridden people of Southern states. Perhaps no one but keen dietitians suspected any relations between the Fuehrer's menu of "cannon balls instead of butter."

But a certain Doctor Korkhaus is reported to have discussed the condition of the masticating equipment of Germans recently at a dentist's convention of Wiesbaden. This specialist stated that 40 per cent of the 6-year-old German children, and 55 per cent of the 14-year-olds, exhibited marked deformities of the teeth, mouth and jaw. He named as the probable causes of this condition "wrong nourishment of pregnant mothers, rickets (also connected with deficient diet), disturbance of the inner secretory glands, inadequate nourishment of babies after weaning, and general constitutional weakness."

A nation, 55 per cent of whose people have deformities of jaws and teeth, and other aftermath of rickets, will not make a very effective army within the next ten years or less. Diet of cannon seems to be bad for the teeth.

DOWN IN THE MINE

By Covington Hall

I heard the smothering thunder roll, growing from the mine, And then the shrieks of women came wailing down the line; I saw the wife and sweetheart, the mother and the child, With frightened faces pass me, with eyes dilate and wild; And I knew that men were dying down below, "Down in the mine down below, Down in the mine, down below."

I saw the prisoned workers from ceaseless toiling turn To battle with the gases that grip and choke and burn; I saw the grisly struggle beneath the yitful light— And then the little cottage, the faces worn and white— And I knew that men were dying down below, "Down in the mine down below, Down in the mine down below."

And there around the pit mouth, the cold sun overhead, The widows and orphans were waiting for their dead; The mother and the sweethearts, with trembling hands to tend The loved one brought before them, the boy without a friend; 'Twas the oft repeated story from below, "Death in the mine down below, Death in the mine down below," 'Twas the oft repeated story from the mine down below.

TRADE UNIONS

The trade union movement is the most important one to the workers. It is through it and it alone that the workers are able to have a voice in determining their terms of employment, the wage rate, the hours of labor, the trade union rules and regulations which will be observed, and much of the progress which the trade union movement can make depends upon the experience of those who are directing it.

STAGE ALL SET FOR "ZENITEV"

Chicago.—Within a little more than a week from now, the curtain will go up for the first act of another magnificent stage production, presented by the dramatic section of Branch No. 1 JSF.

Everyone who is in any way familiar with the play "Zenitev" loudly acclaims it, and there is general agreement on its dramatical appropriateness.

Personally, I believe the characters chosen for the leading parts, as well as for the minor parts, well selected, with each person practically "born for the part," as they say.

Most of our people still retain a vivid recollection of the fine acting of John Hujan in numerous plays staged by our Branch in the past, and are looking forward this year to some real entertainment on his part as "Kokal" in the play. An easy-going playboy all his life, one of his friends finally inveigles him into deserting bachelorhood for the love and com-

panionship of "Agata", a fair and charming belle of the town, who's future is being carefully guided by "Marjeta Kovac" and an aunt "Marrija Zobec."

Between acts, the JSF Junior Guild members, well known for their singing and dramatic activities in the past, will entertain with song and music.

In this final short period of a little more than a week, every member of Branch No. 1, should go to work in a final endeavor to reach every person, every friend, and every acquaintance with tickets.

Price of tickets is 35c, if purchased in advance, and 40c at the door. The curtain will go up at 3 P. M. After the program, dancing to a popular orchestra, and a general good time, in the comradely environment of all your friends.

Let's all convene at the SNPJ Hall on Sunday, October 29, in a carnival atmosphere of fun, comradeship, and good cheer. Joseph Drasler.

WAR GAINS AND LOSSES

Although it is pretty early to begin counting up the gains and losses in the new war, it can already be said that one of the bystanders has made notable gains.

Soviet Russia is not a belligerent, yet it is the greatest gainer from the war so far. Stalin seems to have been sitting quietly in his corner of the Kremlin and craftily reaching out for whatever booty the necessities of others make it safe for him to take.

He has not cut a very admirable figure. He has double-crossed the Communists of the rest of the world, and the fellow travelers, all of whom were whooping-er-up for democracy until he suddenly struck hands with Hitler—but his gains are none the less real for that.

Russia gets the eastern part of Poland, where there are so many Russians that there will be a minimum of trouble, whereas Hitler takes the western part where there are millions of Poles and plenty of troubles to follow.

Immense Importance of Economic Organization

The question of the necessity of the economic organization of wage earners has been discussed quite often in columns of the labor press and there is still much to be said about its immense importance for every one compelled to work for a living. The necessity of trade unions was originally realized when industry began to develop upon a larger basis. With the extension of industry over all civilized countries the trade unions began to appear because an effective means was needed to successfully counteract capitalistic efforts to keep the conditions of the workers at the lowest possible level.

Ever since this necessity has been realized the development of trade union organizations at times progressed quite rapidly. Occasionally serious setbacks were experienced, but consistently the unions gained in strength and power until they acquired for themselves the undisputed right for recognition. The prospects of immediate feasible advantages, higher wages, more improved working conditions, or resistance against the taking away of such advantages, once gained, all things in which even less seeing workers can easily be interested, have aided in the astonishing development of the trade union movement. —Bakers' Journal.

with the Allies also gave the Russian Hitler's preoccupation with the war the opportunity to reach out its paws and take control of Lithuania, Latvia, Estonia and perhaps other Baltic countries.

Right now the destiny of Finland is in the balance. That little republic may be wiped out, as an independent country. Apparently it will fight, if its independence is menaced, but it is a small country of less than 4,000,000 inhabitants, as compared with Russia's 170,000,000. Russia's army alone is about as large as Finland's entire population.

If Finland goes into the Russian hopper, probably Sweden and Norway—two of the finest democracies in Europe—will then be menaced.

The Russians have also increased their influence in the Balkan countries and may absorb some territory there.

This vast increase in Russian influence is the price Hitler has paid for a free hand to fight in the west—where he does not want to fight. It looks as if he has trapped himself at last.

As for gains and losses on the part of England and France, they have been pretty much of a standoff, so far as can be learned. There is so much censorship of the news that readers must make their own guesses as to the sinking of submarines and the outcome of air fights. —Milwaukee Post.

IN THE BREADLINE

By T. M. BEATOVICH

In his hand a ticket for bread, His face unsmiling, bowed, Waiting for food and bed, He stood in line with the crowd.

He gave his youth and his health In labor with soil and stone, Building his countries' wealth, Having so little his own.

STRIKES

Whenever there is a strike we hear the question "what are those people striking for?"—Sometimes it is a question of hours, another time it may be a question of wages, again it may be a protest against unsanitary and unjust working conditions.

WORD OF WISDOM

The wise man is he who knows the relative value of things.—Dean Inge.

"NAZI OFFENSIVE!"

NEWS SUMMARY

CIO Convention

The Congress of Industrial Organizations convening in national convention in San Francisco since Oct. 10, pledged itself to a vast organizational drive and in effect challenged the numerical strength of the American Federation of Labor by setting a goal of 10,000,000 dues-paying members by 1945.

The second annual national CIO convention apparently was in no mood for peace overtures to the AFL. President John L. Lewis struck the keynote on the issue of labor unity when he said:

"Some persons quite keenly interested in labor peace didn't give a tinker's dam about labor's problems until the CIO came into existence."

Referring to the 1934 AFL convention held here in 1934, Lewis said: "Five years ago my voice was a feeble voice in this hall. But today, I come back to San Francisco and behind me is a mighty army of 4,000,000 men and women. This army is a greater numerical force than ever followed any conqueror on the pages of history—not an army of conquest—an army of peace, the soldiers of peace, the men and women of labor."

"When I come back five years from now, as come back I will, I will come into San Francisco with at least 10,000,000 dues-paying members."

Lewis gave full support to President Roosevelt's neutrality program but otherwise did not mention the president except to express the hope he might be of help in restoring world peace.

A. F. of L. Asks Congress to Amend National Labor Relations Act

The resolution committee of the fifty-ninth annual American Federation of Labor convention meeting in Cincinnati, Ohio, the past two weeks, warned that unless congress acts upon AFL demands for amendment of the national labor relations act the NLRB will be a political issue in the 1940 presidential campaign.

A report of the committee which reaffirmed demands for the amend-

ments and creation of a five-man board to replace the present three-man board was adopted by the convention.

The committee's report charged "that because of a perverted construction of provisions in the act and an improper administration of it by the board," fundamental rights accorded by the law had been weakened and in some respects destroyed.

President William Green warned a congressional committee, the report said, that if congress failed to act upon the amendments proposed last spring "it was more than likely that the whole subject would be made a political issue in the 1940 campaign."

"Only through the adoption of reasonable amendments by the coming session of congress can this be averted," the report said.

The convention referred to the executive council for study a recommendation that the AFL support the Patman bill to tax and regulate chain stores. Delegates defended the chains and said that many of them had employed union labor and added materially to the incomes of builders and printers through construction and advertising.

The convention defeated a St. Louis trades and labor union resolution which demanded establishment by the AFL of a "high commissioner" or tribunal to suppress and eliminate jurisdictional disputes and to prohibit strikes until this high commissioner had ruled in the dispute.

Urged Rejection

Matthew Woll, resolutions committee chairman, said the committee had recommended rejection of the proposal because the AFL regards itself the highest tribunal to settle such disputes. He referred to the dispute between the Brewery Workers' and Teamsters' unions. The Brewery Workers last week obtained an injunction restraining the AFL and the Teamsters from enforcing a convention decision giving the teamsters jurisdiction over beer truck drivers.

He said that the injunction, in effect, would prevent peace committees of the AFL and Congress of Industrial Organizations from negotiating unity demanded by President Roosevelt.

Americans speak very freely of war. Being some thirty-five hundred miles distant from the actual scene of the fighting and bombing, it is easy to speak of war. The story would be entirely different if we were situated in the midst of the battle or even in the countries in which the war preparations are going on. Most Americans are opposed to war. In fact, so many of them are opposed to war that America would never get into war if only those who despise war would have sense enough to use their intelligence against war. However, most of them feel that America will be dragged into the war sooner or later. It doesn't much matter to whom you speak about war, they all have the same feeling about it. Most of them say that it is all right for the war to go on in Europe. As long as it does not reach this country, let the fools fight.

The problem then is, to keep America out of war. Better still, how to keep America out of war. With the feeling of the citizens that we will eventually be dragged into war, what must be done to reverse the trend of thought? The American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations have both spoken out very bluntly that the American unionists want to keep this country at peace and out of the European war. American bankers and many industrialists, yes, even the American Manufacturers Association are opposed to the United States getting into the European conflict. Would it be the democratic politicians? Would it be the international bankers? Have the British and French statesmen so much power as to sway the American statesmen for their cause? The answer to the question is the same old answer—start supplying the implements for destruction and the necessities of continuing war, and we will find ourselves involved mighty soon. Refuse to sell these things and we will find the American capitalists erecting factories and industries in the profits derived from selling these horrid things. Who then, would most likely get us into war?

Many people believe that fighting the embargo will keep America from going to war. I don't believe it. It is my opinion that just as soon as American capitalists find it profitable enough, they will stir up the American people into a hysteria and get them all incensed against the horrible Hitler. That will mean that the drums will beat and the boys will march.

That will also mean that the powers of reasoning and logic will have been suspended and that America will have to follow a war dictator. Embargo or no embargo, the might of money knows how to cross the bridge once they come to it. It is they who decide whether the young men shall be fed to cannons and shelled. It is they who decide how you and I shall live. It is they who give the command, in war, peace, prosperity or depression.

Fall weather is setting in rapidly and that will necessarily mean that our people will have to spend more time indoors. A good many of our friends are getting into the habit of meeting other companions at the Slovene Labor Center. What is nicer than to stop off for an hour or so to converse with your friends, to read a book or newspaper, to play a game of cards, or even to do other things at the Center? Make it a habit to visit the Center at least one evening a week. You'll like it and your friends will be glad to see you too.

Socialists are becoming more active in any number of organizations. However, results will not be forthcoming for some time yet. In order to make a truly good showing for the ranks of labor and the Socialist movement, a good many more of our people will have to align themselves with the workers. Too many drones will outweigh any good the "workers" might do. Our comrades should resolve to set out to do certain things every month. Whether it will be securing subscriptions for Socialist literature and papers, or devoting time to the building up of the Party, or for the promotion of Branch No. 1, the Slovene Labor Center, or even the union, decide that you're going to devote certain hours to the work and then manage to do it. You will find the results satisfying.

VISITORS

Chicago.—Anton Kerzich, active SNPJer and Co-op man and Swetec Mehevic, both from Waukegan, Illinois, visited the Proletarec office and Slovene Labor Center last week.

JUNIOR GUILD NOTES

Chicago, Ill.—Rehearsal for the JSF Junior Guild songs to be presented on the program of Branch No. 1, October 29, at the SNPJ Hall, will be held every Friday at 7:30 P. M. The place is—Slovene Labor Center. All members please be there Friday, October 20, without fail.—B.

"ZENITEV"—Marriage A 3-ACT COMEDY will be presented by Branch No. 1, JSF, at the SNPJ Hall 27TH AND LAWNDALE AVE. SUNDAY, OCTOBER 28 Program begins at 3 P. M. — Dancing after the program Tickets: In advance 35c. — At the door 40c. There are laughs galore in this play. Don't fail to see it.